

Spolno ponašanje adolescenata

Trubelja, Martin

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:847706>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Završni rad br.707/SS/2016.

Spolno ponašanje adolescenata

Martin Trubelja, 4918/601

Varaždin, svibanj 2016. godine

Odjel za biomedicinske znanosti

Završni rad br.707/SS/2016.

Spolno ponašanje adolescenata

Student:

Martin Trubelja, 4918/601

Mentor:

Ivana Živoder, dipl.med.techn.

Varaždin, svibanj 2016. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za biomedicinske znanosti		
PRISTUPNIK	Martin Trubelja	MATIČNI BROJ	4918/601
DATUM	07.04.2016.	KOLEGIJ	Zdravstvena njega u zajednici
NASLOV RADA	Spolno ponašanje adolescenata		
MENTOR	Ivana Živoder, dipl.med.techn.	ZVANJE	Predavač
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. Marijana Neuberg, mag.med.techn., predsjednik		
	2. Ivana Živoder, dipl.med.techn., mentor		
	3. Damir Poljak, dipl.med.techn., član		
	4. Jurica Veronek, mag.med.techn., zamjenski član		
	5. _____		

Zadatak završnog rada

BROJ 707/SS/2016

OPIS

Adolescencija je razdoblje u kojem osoba spolno sazrijeva, formira svoje spolne uloge i stavove o izražavanju spolnosti, a spolno ponašanje u toj dobi postaje dio normalnog razvoja osobe. Kako se razvija nagla svijest o vlastitoj spolnosti u vrijeme adolescencije, tako paralelno sa time se formira identitet same osobe što snažno utječe i na vlastitu sliku o sebi. U današnjem ubrzanom tempu života sve brže se djeca i adolescenti fizički razvijaju kao i u samoj spolnoj zrelosti, dok se zbog dugotrajnog školovanja i obrazovanja socijalna samostalnost tj. socijalna zrelost postiže sve kasnije. Zbog razlike u fizičkom i socijalnom sazrijevanju dolazi do sve ranijeg početka spolne aktivnosti.

U istraživačkom radu će se govoriti o uzrocima seksualnog ponašanja, rizičnim čimbenicima, problemima mladeži s kojima se susreću u vezi spolnosti, o načinu edukacije adolescenata o spolnim odnosima, potrebnog utjecaja medicine i sestrinskih aktivnosti na nivou primarne zdravstvene zaštite, kontracepciji i rizičnim čimbenicima spolnih odnosa.

U radu je potrebno:

- definirati obilježja spolnog ponašanja adolescenata
- opisati rizične čimbenike
- definirati način edukacije adolescenata
- citirati korištenu literaturu

ZADATAK URUČEN

06.05.2016.

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Ivana Živoder

Sažetak

Adolescencija je razdoblje u kojem osoba spolno sazrijeva, formira svoje spolne uloge i stavove o izražavanju spolnosti, a spolno ponašanje u toj dobi postaje dio normalnog razvoja osobe. Kako se razvija nagla svijest o vlastitoj spolnosti u vrijeme adolescencije, tako se paralelno s time formira identitet same osobe što snažno utječe i na vlastitu sliku o sebi. U današnjem ubrzanom tempu života, djeca i adolescenti se fizički i spolno sve brže razvijaju, dok se zbog dugotrajnog školovanja i obrazovanja socijalna samostalnost ili socijalna zrelost postiže sve kasnije. Zbog razlike u fizičkom i socijalnom sazrijevanju dolazi do sve ranijeg početka spolne aktivnosti. Tijekom izrade završnog rada učinjeno je istraživanje te su prikazani dobiveni rezultati seksualnog ponašanja, rizični čimbenici, problemi mladeži u vezi spolnosti, načini edukacije adolescenata o spolnim odnosima, važnost utjecaja zdravstvenog odgoja i aktivnosti na razini primarne zdravstvene zaštite, korištenje kontracepcije i rizični čimbenici spolnih odnosa. U istraživanju je korištena anonimna anketa s deset pitanja otvorenog tipa. Istraživanje je uključivalo adolescente jedne gimnazije i jedne strukovne škole iz dijela Varaždinske županije. Prema rezultatima vidljivo je da su adolescent drugih i četvrtih razreda strukovne škole seksualno aktivniji od adolescenata drugih i četvrtih razreda gimnazije. U različitim istraživanjima o seksualnom ponašanju u Republici Hrvatskoj dokazano je da svake godine sve više mladih aktivno sudjeluje u spolnim odnosima i sve ranije ulaze u takva ponašanja. Dobiveni rezultati ovog istraživanja su uspoređeni s nekim istraživanjima koja su provedena u ostalim dijelovima Hrvatske, kako bi uvidjeli postoje li razlike u dobivenim rezultatima. Osim što se prikazala češća seksualna aktivnost adolescenata strukovne škole, također su prema rezultatima djevojke spolno aktivnije i češće mijenjaju partnere. Kako bi utjecali na pravilan razvoj spolnosti i zdravog te sigurnog spolnog života mladih ljudi potrebno je kontinuirano raditi na edukaciji i prevenciji rizičnih ponašanja adolescenata, gdje su zdravstveni djelatnici, a time i medicinske sestre jedna od profesija koja u tome ima značajnu ulogu.

Ključne riječi: adolescencija, spolno ponašanje adolescenata, rizično ponašanje, spolno prenosive bolesti, edukacija

Abstract

Adolescence is a period in which a person starts to become sexually mature, forms their gender roles and attitudes about sexual expression. Sexual behavior in this age becomes a part of the normal development of the person. They are suddenly aware of their own sexuality, both in parallel with it form a single identity that strongly affects on person and their own self-image. In today's faster life, children and adolescents are becoming physically and sexually more active, but independence and social maturity will be achieved later. Due to differences at physical and social maturation comes to the earlier start of sexual activity. During the final work, by using the research we presented the results of sexual behavior, risk factors, problems of youth regarding sexuality, modes of education of adolescents about sexual relations, the importance of the impact of health education and activities at the level of primary health care, use of contraception, and the risk factors of having sex. In study we used an anonymous questionnaire with ten open-ended questions. The study included adolescents from one gymnasium and one vocational school from the part of the Varazdin County. According to the results the adolescents at second and fourth-grade vocational school are sexually more active comparing to the adolescents in second and fourth year at gymnasium. In various studies on sexual behavior in the Republic of Croatia has been proven that every year younger people actively involved in sexual relations and all previously described to confirm this behavior. The results of this study were compared to some studies that have been conducted in other parts of Croatia, so we can see if there are differences in the results. In addition to results the more frequent sexual activity of adolescents vocational schools, also the results shown that girls are sexually more active than boys and they are also frequently changing partners. In order to affect at proper healthy development of sexuality and safe sexual life of young people, society needs to continuously work on the education and prevention of adolescent risk behavior. All health care professions are professionals which in fact play an important role at education.

Keywords: adolescence, sexual behavior of adolescent risk behavior, sexually transmitted diseases, education

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
2.	Pregled psiholoških i fizioloških karakteristika seksualnog razvoja po dobnim područjima od ranog puberteta do kasne adolescencije.....	3
3.	Spolno ponašanje adolescenata.....	5
4.	Spolna aktivnost adolescenata kao rizično ponašanje	7
4.1.	Najčešće posljedice rizičnog seksualnog ponašanja	8
4.1.1.	Spolno prenosive bolesti i neplodnost	8
4.1.2.	Maloljetnička trudnoća	9
5.	Rizični čimbenici povezani s ranijim seksualnim aktivnostima	11
6.	Istraživanje provedeno u Varaždinskoj županiji srednjoj strukovnoj školi i gimnaziji..	12
6.1.	Uzorak.....	12
6.2.	Metoda istraživanja.....	13
6.3.	Ciljevi istraživanja.....	14
6.4.	Hipoteze.....	14
7.	Rezultati istraživanja.....	16
7.1.	Rezultati-gimnazija.....	16
7.2.	Rezultati-srednja strukovna škola.....	25
7.3.	Usporedba gimnazije i srednje strukovne škole po razredima.....	32
8.	Rasprava.....	34
8.1.	Usporedba rezultata dobivenih sličnim istraživanjima u Republici Hrvatskoj.....	40
9.	Subliminalne poruke i mogući utjecaji na spolno ponašanje u ranijoj dobi	44
10.	Složeni pristup edukaciji.....	49
10.1.	Savjeti za roditelje.....	50
11.	Zaključak.....	52
12.	Literatura.....	53

Popis korištenih kratica

HBSC	The Health Behaviour in School-aged Children
CESI	Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
EU	Europska Unija
HZJZ	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
AIDS	eng. -Acquired Immuno Deficiency Syndrom
HPV	HumanPapilomaVirus

1. Uvod

U adolescenciji je povećan spolni interes. Za to postoji nekoliko razloga: tjelesne promjene, povećana razina spolnih hormona, povećano kulturološko naglašavanje spolnosti te vježbanje spolnih uloga odraslih. [1,2,3]

Spolno ponašanje sve više počinje poprimati značajke spolnog ponašanja odraslih osoba gdje djevojke i mladići postaju zbunjeni zbog spolnosti te često postavljaju pitanja o odnosima i spolnom ponašanju. Od sedamnaeste do devetnaeste godine mladi razmišljaju o ozbiljnim emocionalnim odnosima s osobama suprotnog spola te imaju jasan spolni identitet i kapacitet za nježnost i ljubav. U tom razdoblju seksualno ponašanje adolescenata postaje jedno od najvažnijih i najosjetljivijih područja ljudskog razvoja. U današnje vrijeme adolescenti sve više stupaju u rane seksualne odnose. Veći broj autora je istraživalo razloge stupanja adolescenata u spolne odnose i oni se mogu podijeliti s obzirom na: *partnerski odnos* (emocionalna bliskost, sredstvo komunikacije, seksualno uzbuđenje, dobivanje pažnje od partnera, osiguravanje vjernosti partnera, nagrađivanje partnera), *osobne karakteristike* (znak zrelosti, dokazivanje maskuliniteta/femininiteta, postizanje višeg samopoštovanja, reduciranje osjećaja usamljenosti, otpuštanje ljutnje, prekid dosade, bijeg od napetosti, potreba za traženjem novih iskustava), *okolinske karakteristike* (osveta drugom partneru i/ili izazivanje ljubomore, kažnjavanje roditelja ili drugih autoriteta, očekivanje od vršnjaka). [4]

Kod željenog prvog spolnog odnosa, motivi se razlikuju s obzirom na spol pa tako djevojke češće navode želju za emocionalnom bliskošću, naročito u čvrstoj vezi, a za mladiće je prvi spolni odnos češće praznička avantura ili avantura na nekom tulumu, rjeđe su u spolni odnos stupili zbog ljubavi ili pritiska partnera, a više navode da su to učinili zbog seksualnog uzbuđenja. [4,5] U istraživanju koje je proveo Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI-a), 995 učenika SŠ Zagreba, Rijeke, Osijeka i Splita, njih 39,4% (50,7% učenika i 27% učenica) bilo je spolno aktivno, a njihova prosječna dob stupanja u spolne odnose je 15,7 godina za djevojke i 15 godina za mladiće. [4]

U ovom završnom istraživačkom radu ćemo sporediti istraživanje koje je provedeno u srednjim školama u Varaždinu s ostalim istraživanjima u Republici Hrvatskoj i drugdje.

Istraživanje će prikazati razliku adolescenata u seksualnom ponašanju s obzirom na njihovu dob i srednju školu koju pohađaju. Smatra se da različito okruženje i način odgoja u mladosti ima veliki utjecaj na seksualna ponašanja adolescenata kasnije pa tako u ovom istraživanju uspoređujemo adolescente gimnazije i strukovne srednje škole. Uz to prikazati će se uloga psihofizičkog i psihosocijalnog razvoja kao ključ u kasnijem ponašanju. Cilj istraživanja je bio saznati informaciju koliko adolescenti često stupaju u spolne odnose, koliko znaju o spolnim odnosima, kontracepciji i spolno prenosivim bolestima te prema tim informacijama intervenirati i mijenjati, prema potrebi, edukaciju o istome.

2. Pregled psiholoških i fizioloških karakteristika seksualnog razvoja po dobnim područjima od ranog puberteta do kasne adolescencije

Pod pojmom puberteta, podrazumijeva se termin koji označava biološke (anatomske i fiziološke) promjene koje se javljaju na početku drugog desetljeća ljudskog života i završava punom spolnom zrelošću i sposobnošću razmnožavanja. Dobni početak i njezino trajanje variraju od osobe do osobe, što ovisi o brojnim faktorima (genetskim predispozicijama, socioekonomskim uvjetima, načinom prehrane i klimatskom području). Kronološka dob početka i trajanja puberteta mijenja se od osobe do osobe, ali slijed fenomena kod svih je isti i može se podijeliti u tri faze:

- predpubertet koji karakterizira ubrzan rast i pojava sekundarnih spolnih karakteristika,
- pubertet u užem smislu koji karakterizira pojava menarhe (prve menstruacije) kod djevojčica i prve ejakulacije kod dječaka,
- postpubertet, čiji je završetak teško odrediti, a njegove su značajke zastoj u rastu, dok se fiziološko sazrijevanje spolnih organa nastavlja; puna seksualna zrelost i sposobnost za oplodnju predstavlja završno stanje ove faze.

Psihološke karakteristike:

- odbojnost/privlačnost prema suprotnom spolu
- igre ljubljenja
- početak bioloških promjena povezan s ulaskom u pubertet
- masturbacija u tajnosti

Adolescenciju obilježavaju psihičke promjene koje prate tjelesni razvoj u razdoblju puberteta. Adolescencija započinje s početkom puberteta, a završava formiranjem identiteta. I ovo razdoblje, kao i pubertet, možemo podijeliti u tri faze:

1. preadolescencija je često karakterizirana drskim, bučnim ponašanjem i prkosnim suprostavljanjem pa se zato često naziva i fazom opozicije,
2. adolescencija u užem smislu obilježena je traženjem neovisnosti u svim područjima,
3. postadolescencija je vrijeme kada adolescent ulazi u svijet odraslih, počinje bolje prihvaćati uloge odraslih, formira svoj spolni i profesionalni identitet.

Psihološke karakteristike:

- zaljubljivanje i hodanje
- fizička intimnost (ljubljenje, peting)
- preokupiranost seksualnošću [5]

3. Spolno ponašanje adolescenata

Adolescencija je razdoblje u kojem osoba spolno sazrijeva, formira svoje spolne uloge i stavove o izražavanju spolnosti, a spolno ponašanje u toj dobi postaje dio normalnog razvoja osobe u psihosocijalnom pogledu kao i u samom sazrijevanja adolescenata. Kako se razvija nagla svijest o vlastitoj spolnosti u vrijeme adolescencije, tako paralelno s time se formira identitet same osobe što snažno utječe i na vlastitu sliku o sebi. [1,4]

Spolnost kao takva, a posebice spolnost djece i adolescenata, u Hrvatskoj je još uvijek tabu tema. Takvo stanje vjerojatno je posljedica uvriježenog mišljenja da bi razgovor o seksu ili seksualna edukacija sama po sebi mogla adolescente navesti na seksualnu aktivnost. [3]

Ranu spolnu aktivnost često prati pojava neželjene trudnoće, a povećava se i opasnost od spolno prenosivih bolesti. Uz zdravstvene poteškoće koje prate ranu trudnoću i spolne bolesti, javljaju se dugoročne psihičke i socijalne posljedice kao što je nedovoljna zrelost za ulogu roditelja te one uzrokovane nasilnim prekidom trudnoće i zaraženošću nekom od spolno prenosivih bolesti. [4]

Iako se rizično ponašanje ponekad smatra normalnim dijelom odrastanja i adolescentskog razvoja, postoji velika opasnost da adolescenti riskiraju na način koji je štetan za njihovo psihofizičko zdravlje. O tome zašto adolescenti ulaze u rizična ponašanja postoje različite pretpostavke, a neke od njih su da adolescenti nisu u potpunosti svjesni rizika povezanih s određenim ponašanjem, da se ne mogu oduprijeti pritisku vršnjaka ili da ulaskom u rizična ponašanja zapravo nalaze olakšanje za probleme koji se javljaju tijekom stresnog perioda adolescencije.

Također, adolescenti danas mnogo ranije i iz mnogo više izvora uče o spolnosti koji nisu provjereni kao što su internetske stranice i časopisi, nego što je to bilo u prošlosti. Zbog toga najčešće dobivaju krive informacije i nisu adekvatno informirani što dovodi do rizičnog ponašanja. Na neki način mala djeca se prvi puta susreću preko televizije gledajući crtane filmove i serije za djecu te time dobivaju sliku o seksualnosti koju ćemo obraditi kasnije u poglavlju.

Istraživanja su pokazala da obiteljska struktura i stanje unutar obitelji isto utječe na spolnu aktivnost adolescenata. Ista pokazuju da je manje vjerojatno da će se mladi iz stabilnih obitelji upustiti u rizične spolne odnose. Faktori koji povećavaju vjerojatnost rizičnih spolnih odnosa adolescenata su dolazak iz razrušene obitelji, život u siromaštvu i život u obitelji u kojoj se rasprave o seksu u svrhu educiranja nikada nisu vodile. [1,2]

4. Spolna aktivnost adolescenata kao rizično ponašanje

Rizična spolna ponašanja su razmjerno obilježje adolescentske seksualnosti. Razlozi se kriju u nizu psiholoških osobitosti adolescencije od kojih su među najizraženijima privid neranjivosti, slabo razvijene komunikacijske vještine i manjkava informiranost o postojećim rizicima i načinima zaštite. Pojam seksualnih rizika u mladih je širok, a obuhvaća rano stupanje u spolne odnose, sklonost mijenjanju partnera, izostanak uporabe kondoma te rizik spolnog zlostavljanja. Mladima koji uzimaju droge i alkohol smanjeno je opažanje rizika i samokontrole te kao posljedica imaju češće slučajne i neplanirane spolne odnose s gotovo nepoznatima, a pritom ne koriste zaštitu. Izražen problem adolescentske spolnosti jest i nedostatak komunikacijskih vještina potrebnih za donošenje zajedničkih odluka. Uporaba kontracepcije očito zahtijeva dogovor, ne samo o tome hoće li par nešto rabiti, već i koje sredstvo će to biti. [6,7]

Medicinska struka jasno ističe važnost postizanja spolne zrelosti prije stupanja u spolne odnose, a ona nastupa 5 godina nakon menarhe (prva mjesečnica). Spolni odnos prije postizanja spolne zrelosti dodatni je predisponirajući čimbenik za mnoge spolno prenosive bolesti. Naime, epitel rodnice je višestruko tanji pa time i manja trauma olakšava ulazni put infekcije. Također, u 60 do 80% spolno aktivnih adolescentica uobičajeno se nalazi cervikalna ektopija. Stanice koje se inače nalaze u unutarnjem kanalu vrata maternice, kod cervikalne ektopije se nalaze na površini vrata maternice. Takav epitel je osjetljiviji i podložniji oštećenjima i infekcijama. Nema točno određene dobi kada je netko spreman na spolni odnos niti postoji određena dobna granica kada je to prihvatljivo. Svatko za sebe individualno procjenjuje kad je pravo vrijeme. [8]

Važno je znati da je to odnos dvoje ljudi od kojih oboje treba prihvatiti odgovornost te pružiti sigurnost jedno drugom. Zato je potrebno o svemu međusobno razgovarati, ne samo o kontracepciji, već i o svojim strahovima i nesigurnostima. Trendovi koji utječu na sve ranije stupanje u seksualne odnose nisu uvijek tako izraženi kako se smatra, no odlaganje stupanja u brak uvjetuje sve duže razdoblje predbračnih seksualnih odnosa i produžava mogućnosti rizičnog seksualnog ponašanja. [9]

Rizično seksualno ponašanje u adolescenciji može imati neposredne, ali i dugoročne posljedice:

- neželjena maloljetnička trudnoća
- spolno prenosive bolesti
- cervikalna displazija / karcinom vrata maternice
- neplodnost

4.1. Najčešće posljedice rizičnog seksualnog ponašanja

4.1.1. Spolno prenosive bolesti i neplodnost

Spolno prenosive bolesti zarazne su bolesti koje se prenose spolnim kontaktom (vaginalnim, oralnim, analnim) sa zaražene na zdravu osobu. Mladi su u posebnom riziku jer prerano ulaze u spolni život, često mijenjaju partnere, olako se upuštaju u spolne odnose (često pod utjecajem alkohola i opijata) te pritom ne koriste zaštitu. Nemaju potpune informacije o seksualnoj povijesti partnera, a niti dovoljno znanja o spolno prenosivim bolestima. Važnu ulogu kako će organizam prihvatiti i odreagirati za spolno prenosive infekcije igraju imunološka i anatomska nezrelost. S obzirom da se spolno prenosive bolesti obično razvijaju pritajeno, s dugim fazama bez simptoma, nosioci bolesti najčešće nesvjesno prenose infekciju na druge osobe. [6,8]

U spolno prenosive bolesti, uz ostale, spadaju:

- Klamidija
- Gonoreja
- AIDS
- Genitalni herpes
- HPV infekcija
- Hepatitisi

Od navedenih, uzroci neplodnosti mogu biti pojedinačni, višestruki, samo ženski, samo muški ili udruženi. Ženski faktor neplodnosti nalazimo u otprilike 30% slučajeva, muški faktor u sljedećih 30%, zajednički faktor (muški i ženski) u 20%, a još uvijek, unatoč trajnom napretku medicine i dijagnostike, u 10% - 20% slučajeva neplodnost ostaje nerazjašnjena.

Neprohodnost jajovoda kod žena, kao i priraslice u maloj zdjelici koje remete njihovu prohodnost, sprečavaju normalan transport spermija i jajne stanice te oplodnju, koja se događa upravo u lumenu jajovoda. Najvažniji uzrok neprohodnosti jajovoda i priraslica u maloj zdjelici su različite upalne bolesti, najčešće uzrokovane patogenim mikroorganizmima klamidijom i gonorejom. [10]

4.1.2. Maloljetnička trudnoća

Biti roditelj velika je odgovornost, a postati majka i otac u adolescentnoj dobi neizbježno mijenja uobičajeni život mladih ljudi i može biti prepreka da u miru i slobodi iskoriste ovo životno razdoblje. Kad mladi stupaju u seksualne odnose, svakako to ne čine da bi imali dijete već da se iskušaju u nečemu novom kao zadovoljstvo, neki kako bi stekli novo iskustvo, a poneki da bi držali korak s vršnjacima ili dokazali svoju zrelost. Unatoč tome, u Hrvatskoj svake godine približno 2.000 djevojaka u dobi od 14 do 19 godina rodi dijete. Činjenica je da se u spolne odnose stupa sve ranije. Prva spolna iskustva rijetko kad su planirana pa to može biti jedan od razloga da ne koriste zaštitu. Ostali vjerojatni razlozi su neznanje ili pak pasivnost i prepuštanje brige o zaštiti partneru. Pritom zaboravljaju da je spolnost povezana s donošenjem važnih, ali i zajedničkih odluka: biti spolno aktivan ili ne, imati spolni odnos sa zaštitom ili bez, koju metodu i sredstvo zaštite izabrati. Međusobno dogovaranje o plodnosti, spolnom odnosu i zaštiti temelj je odgovornog spolnog ponašanja i pravi dokaz zrelosti. [6]

Odluka da imaju dijete obično dolazi kao posljedica vrlo bliske ljubavne veze i privrženosti između dvoje ljudi. Prije nego se odluče postati roditelji, parovi se moraju pripremiti za obveze koje ih očekuju u različitim fazama majčinstva i očinstva. Planiranje obitelji preduvjet je zdravog i željenog potomstva, a podrazumijeva svjesno i slobodno odlučivanje o najpovoljnijem vremenu za roditeljstvo, broju djece te razmaku između poroda. Trudnoće u adolescentnoj dobi uglavnom nisu planirane, naprotiv, događaju se u najnezgodnije vrijeme i s nestalnim partnerom. [6]

U slučaju trudnoće potrebno se obratiti za pravilnu edukaciju kroz primarnu zdravstvenu zaštitu, imati podršku i savjete u obitelji, donijeti odluku hoće li nastaviti trudnoću i zadržati dijete, nastaviti trudnoću i dati dijete na posvajanje ili se odlučiti na prekid trudnoće.

5. Rizični čimbenici povezani s ranijim seksualnim aktivnostima

<u>Dječaci koji ranije stupaju u seksualne</u> <u>odnose:</u>	<u>Djevojčice koje ranije stupaju u seksualne</u> <u>odnose:</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Češće su redoviti pušači • Više eksperimentiraju s marihuanom • Češće se opijaju • Slabiji su učenici • Agresivniji su i skloniji zlostavljanju drugih	<ul style="list-style-type: none"> • Češće su redovite pušačice • Više eksperimentiraju s marihuanom • Češće se opijaju • Slabije su učenice • Agresivnije su i sklonije zlostavljanju drugih • Lošije procjenjuju svoje zdravlje • Lošije komuniciraju s ocem i majkom • Imaju više psihosomatskih simptoma • Rizična je rana dob menarhe

Tablica 5.1 Rizični čimbenici povezani sa ranijim seksualnim aktivnostima

Izvor: Sumirano iz različite literature; Kirby 2003., 2007., Helfrich i McWey 2014.

Tablicom želimo uvesti u sljedeća poglavlja na način da se usmjerimo na učenike srednjih škola te pritom osvijestimo njihova ponašanja i razlike između učenika koji pohađaju srednju strukovnu školu od gimnazije i obrnuto.

6. Istraživanje provedeno u Varaždinskoj županiji u srednjoj strukovnoj školi i gimnaziji

6.1. Uzorak

SPOL	DRUGI RAZRED (prosječna dob ispitanika 16,8 godina)		ČETVRTI RAZRED (prosječna dob ispitanika 18,9 godina)		UKUPNO	
	MUŠKI (%)	ŽENSKI (%)	MUŠKI (%)	ŽENSKI (%)	MUŠKI (%)	ŽENSKI (%)
GIMNAZIJA	35 (69%)	33 (44%)	35 (62%)	29 (44%)	70 (65%)	62 (44%)
STRUKOVNA ŠKOLA	16 (31%)	40 (56%)	21 (38%)	37 (56%)	37 (35%)	77 (56%)
UKUPNO ISPITANIKA (N=246)	51 (100%)	73 (100%)	56 (100%)	66 (100%)	107 (100%)	139 (100%)

Tablica 6.1.1 Prikaz broja i strukture ispitanika učenika jedne varaždinske gimnazije i strukovne škole obuhvaćenih istraživanjem o seksualnom ponašanju

Izvor: autor

U ovom istraživanju prikazanom Tablicom 6.1.1 sudjelovalo je 246 ispitanika dobi od 16-20 godina, od toga 107 muških ispitanika i 139 ženskih ispitanica. Ispitanici su učenici drugih (njih 124) i četvrtih razreda (njih ukupno 122) srednje strukovne škole i gimnazije u Varaždinskoj županiji.

6.2. Metoda istraživanja

U istraživanju je korištena anonimna anketa s deset pitanja otvorenog tipa. Anketa je primjenjena na način da je broj ispitanika podijeljen kako bi svaki učenik sjedio sam u klupi, te samostalno i bez utjecaja druge osobe riješio upitnik, čime se htjelo dobiti što iskrenije odgovore. Anketu su popunjavali u tišini uz prisutnost profesora i provoditelja istraživanja bez ometanja na dovoljnoj udaljenosti čime smo htjeli osigurati privatnost uz dovoljno vremena. Sama anketa bila je koncipirana da je učenik upisivao godište, spol i razred te potom odgovarao na sljedećih 10 pitanja zaokruživanjem. Anketa se nalazi u Prilogu 1.

U anketi su bila postavljena sljedeća pitanja:

1. Sa koliko godina ste prvi puta stupili u spolni odnos?
2. Koristite li kod spolnog odnosa bilo koji oblik zaštite?
3. Koliko ste puta do sada imali spolne odnose?
4. Koliko ste do sada promijenili spolnih partnera?
5. Bojite li se spolno prenosivih bolesti? (AIDS, HEPATITIS...)
6. Gdje najviše podataka tražite o spolnim odnosima?
7. Jeste li za uključivanje zdravstvenog odgoja u školama?
8. U slučaju trudnoće ili trudnoće vašeg partnera, podržavate li abortus?
9. Stupate li u spolni odnos isključivo sa partnerom ili nekom drugom osobom?
10. Da li bi se testirali na spolno prenosive bolesti?

6.3. Ciljevi istraživanja

Ovim istraživanjem željeli smo sagledati 4 osnovna cilja:

- 1) utvrditi postoji li razlika u seksualnom ponašanju adolescenata s obzirom na dob i okolinu u kojoj se nalaze (srednja škola)
- 2) utvrditi da li današnja generacija stupa u spolne odnose ranije od prošlih generacija
- 3) usporediti percepciju srednjoškolaca o problemima, uzrocima, posljedicama i shvaćanjima odgovornosti prema svojem zdravlju i mogućim opasnostima takvog ponašanja
- 4) iskoristiti podatke za edukaciju adolescenata o seksualnim odnosima, spolno prenosivim infekcijama i kontracepciji

6.4. Hipoteze

H1 Učenici strukovne škole više ulaze u seksualne avanture od učenika gimnazije zbog nedovoljne edukacije u školi

H2 Učenici koji ulaze u seksualne aktivnosti više mijenjaju partnere

H3 Dječaci manje ulaze u spolne aktivnosti od djevojčica i pri tome manje mijenjaju svoje partnere u odnosu na ženski rod

H4 Adolescenti koriste zaštitu i dovoljno su educirani o opasnostima od spolno prenosivih bolesti

Istraživanje je uključilo adolescente jedne gimnazije i učenike jedne strukovne škole iz dijela Varaždinske županije. Prema vlastitom mišljenju i uočavanju ponašanja adolescenata smatramo da učenici strukovne škole više ulaze u seksualne avanture od učenika gimnazije zbog nedovoljne edukacije u školi.

Također, smatramo da oni koji ulaze u seksualne aktivnosti više mijenjaju partnere, nego je to uobičajeno prema prethodnim istraživanjima.

U različitim istraživanjima o seksualnom ponašanju u Republici Hrvatskoj dokazano je da svake godine sve više mladih aktivno sudjeluje u spolnim odnosima te sve ranije ulaze u takva ponašanja. To ćemo potkrijepiti istraživanjima koja su provedena u ostalim dijelovima Hrvatske. Još jedna pretpostavka koja bi se trebala pokazati točnom jest da dječaci manje ulaze u spolne aktivnosti od djevojčica i da pri tome manje mijenjaju svoje partnere u odnosu na ženski rod.

Što se tiče pitanja o spolno prenosivim bolestima, kontracepciji, zdravstvenom odgoju u školama te abortusu pretpostavljamo da će rezultati biti usmjereni prema pozitivnom smjeru, odnosno da adolescenti koriste ili će koristiti zaštitu, da su educirani o opasnostima od spolno prenosivih bolesti, da će podržati uvođenje zdravstvenog odgoja u školama te da ne podržavaju abortus ukoliko se radi o njihovom partneru.

7. Rezultati istraživanja

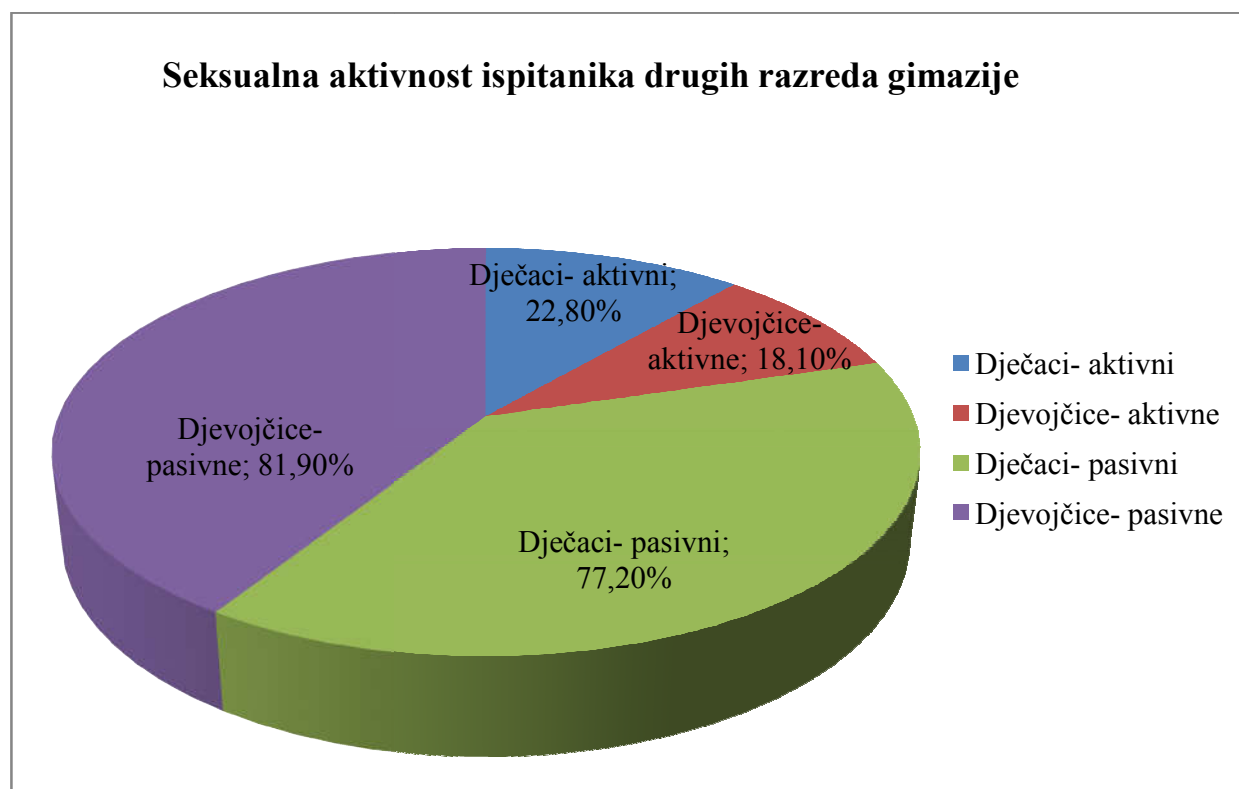
7.1. Rezultati-gimnazija

Ispitanici u gimnaziji čine učenici drugog i četvrtog razreda. Tablicom 7.1.1 i Grafikonom 7.1.1 broj muških ispitanika u drugom razredu je 35 što je 51,4% od ukupnog broja ispitanika drugih razreda gimnazije. Broj ženskih ispitanika čini 33 što čini 48,5% od ukupnog broja ispitanika drugih razreda gimnazije. Prosječna dob ispitanika je 16, 8 godina.

ISPITANICI	DRUGI RAZRED	SEKSUALNO AKTIVNI
DJEČACI	35 (51,4%)	$N_{sa}=8$ (22,8% od ukupnog broja)
DJEVOJKE	33 (48,5%)	$N_{sa}=6$ (18,1% od ukupnog broja)

Tablica 7.1.1 Prikaz ispitanika drugih razreda gimnazije

Izvor: autor

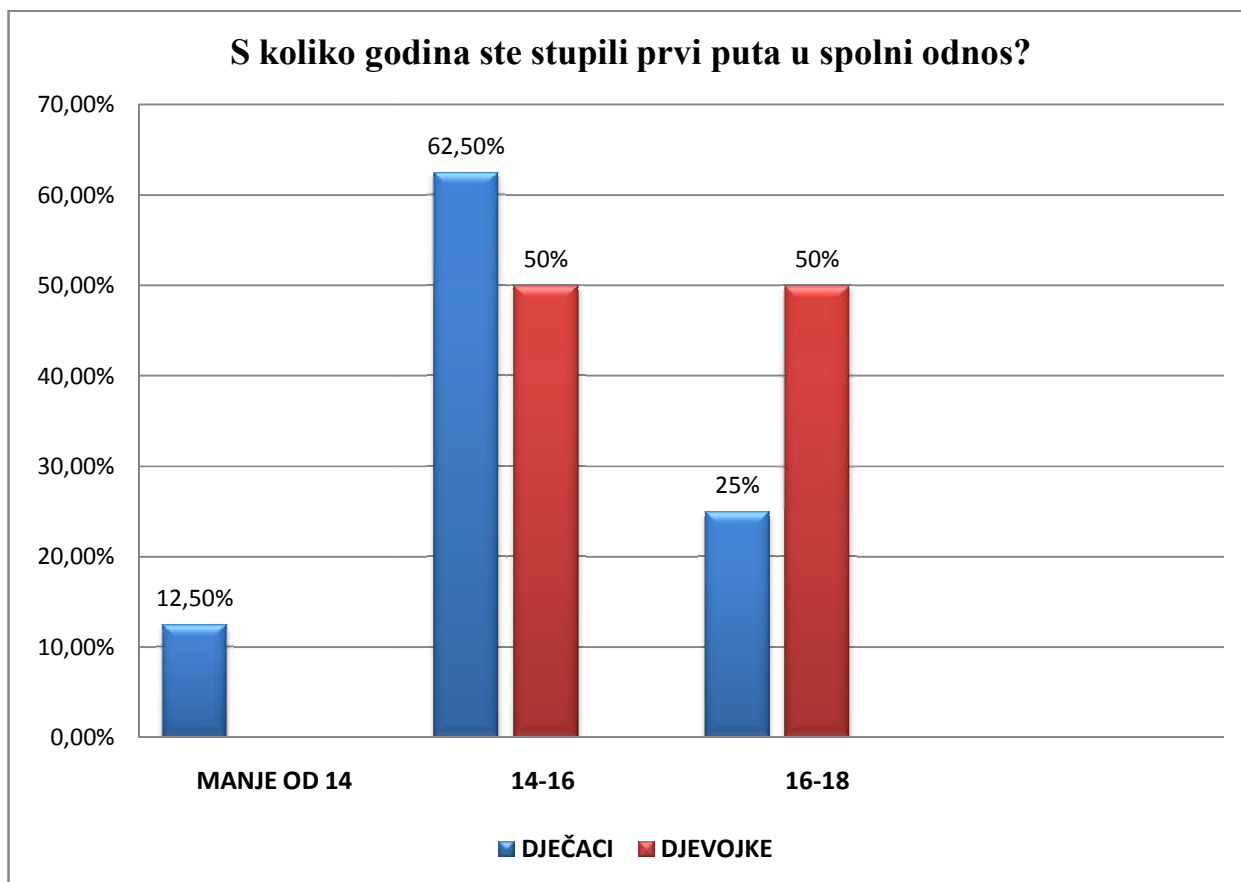

Grafikon 7.1.1 Prikaz odnosa seksualne aktivnosti ispitanika

Izvor: autor

Iz grafikona 7.1.2 vidljivi su rezultati da je muška populacija u odgovorima na pitanje „S koliko godina ste prvi puta stupili u spolni odnos“ 22,8% imala spolne odnose, a od toga 12,5% ispitanika je u spolni odnos stupilo sa manje od 14 godina, dok je 62,5% ispitanika u spolni odnos stupilo između 14-16 godina i 25% ispitanika je prvi puta u spolni odnos stupilo sa 16-18 godina. Ukupno 77,1% ispitanika je odgovorilo da još nije stupilo u spolne odnose.

U analizu ženske populacije ulazi 33 djevojaka koje čine 18,1% razreda, čije ćemo rezultate istraživanja prikazati u sljedećem tekstu. Njih 6 stupilo je u spolni odnos i to troje ispitanica sa 14-16 godina prvi puta, a ostala polovica stupa 16-18 godina prvi puta. Ukupno 81,8%, odnosno 27 djevojaka nije stupilo u spolni odnos.

Grafikon7.1.2 Dob ispitanika ovisno o ulasku u spolne odnose

Izvor: autor

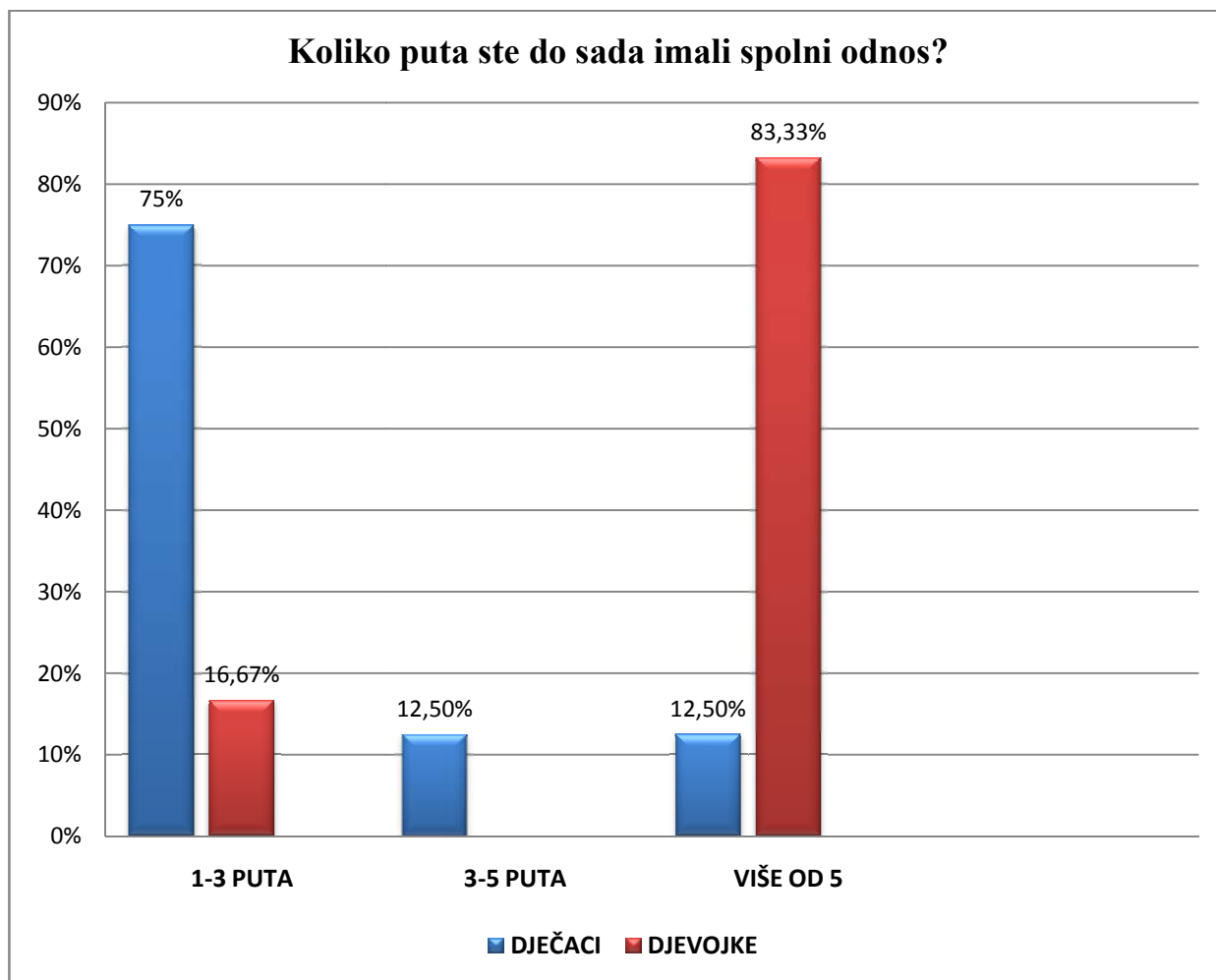
Od 75% muških ispitanika koji su imali spolni odnos, odnosno njih 6, odgovaraju da su do sada imali 1-3 puta spolne odnose, 12,5% odnosno jedan učenik je imao 3-5 puta spolni odnos i 12,5% spolni odnos je imalo više od 5 puta kao što je prikazano grafikonom 7.1.3. Svi ispitanici koriste kondome kao oblik zaštite od spolno prenosivih bolesti i neželjene trudnoće.

Istraživanje pokazuje da su ispitanici, koji su stupili u spolni odnos, do sada promjenili 1-3 partnera. Od 50% tih ispitanika stupa u spolni odnos isključivo sa partnerom, a ostala polovica sa nekom drugom osobom.

Na pitanje da li se boje spolno prenosivih bolesti, 60% ispitanika je odgovorilo da se boje, a ostali 40% da se ne boji spolno prenosivih bolesti. Njih 62,8% ispitanika bi se testiralo na spolno prenosive bolesti, a 37,2% ne. Na pitanje podržavate li abortus u slučaju trudnoće vašeg partnera, 45,7% muških ispitanika podržava abortus, dok ostalih 54,2% ne podržava.

Od ženskih ispitanika koje su stupile u spolni odnos prikazano grafikonom 7.1.3 vidljivo je da su do sada 16,6% djevojaka, odnosno samo jedna u spolnom odnosu bila 1-3 puta, a 83,3% (njih 5) odgovara da su u spolni odnos stupile više od 5 puta. Sve ispitanice koriste jedan od oblika zaštite (kontracepciju, kondome). U spolne odnose stupaju isključivo sa partnerom ili su do sada promjenile 1-3 partnera. Ženska populacija ispitanika je većinski odgovorila da se boje spolno prenosivih bolesti (72,7% se boji, 27,2% ne), dok u slučaju trudnoće 42,4% ispitanih djevojaka odgovara da podržava abortus, a 57,5% da ne podržava abortus.

Usporedbom ove analize možemo uočiti da se ženska populacija više boji spolno prenosivih bolesti od muškaraca za otprilike 12%. Također, možemo vidjeti razliku da žene stupaju češće u spolne odnose od muškaraca (više od 5 puta), žene 83,3%, muškarci 12,5%.

Grafikon 7.1.3 Broj spolnih odnosa ispitanika

Izvor: autor

U nastavku je analiza podataka dobivenih od četvrtih razreda gimnazije.

Broj muških ispitanika u četvrtom razredu je 35 što je 54,6% od ukupnog broja ispitanika četvrtih razreda gimnazije. Broj ženskih ispitanika čini 29 što čini 45,4% od ukupnog broja ispitanika četvrtih razreda gimnazije, prikazano Tablicom 7.1.2. Prosječna dob ispitanika je 18,9 godina.

ISPITANICI	ČETVRTI RAZRED	SEKSUALNO AKTIVNI
DJEČACI	35 (54,6%)	N _{sa} =16 (45,7% od ukupnog broja)
DJEVOJKE	29 (45,4%)	N _{sa} =18 (62,1% od ukupnog broja)

Tablica 7.1.2 Prikaz ispitanika četvrtih razreda gimnazije

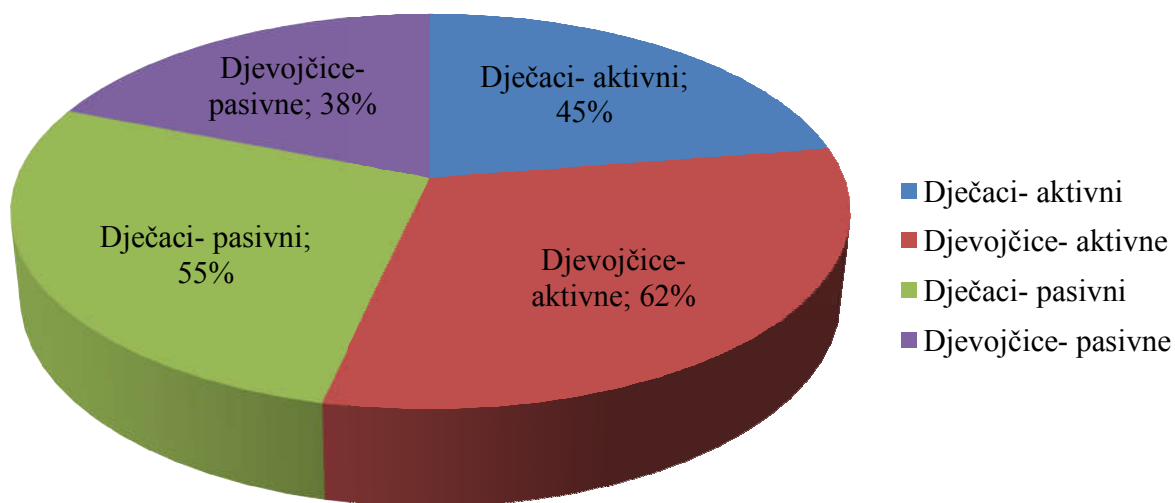
Izvor: autor

Dječaci koji su pristupili ispitivanju o seksualnom ponašanju odgovaraju kako je 45,7%, njih 16, stupilo u spolne odnose dok 54,3%, njih 19 nije stupilo u spolne odnose. Od muških ispitanika koji su ušli u spolne odnose navode kako po prvi puta u spolni odnos ulaze, njih 19%, sa 14-16 godina, 69% sa 16-18 godina i 12% više od 18 godina.

Od ženskih ispitanika gimnazije sudjelovalo je 29 djevojaka u dobi od 17-20 godina. O spolnim odnosima djevojaka, 62,1% odnosno njih 18 je stupilo u spolne odnose i to 3,4% od ukupnog broja prvi puta od 14-16 godina, 44,8% od 16-18 godina i 13,7% više od 18 godina po prvi puta. 37,9% ispitanika nije sudjelovalo u spolnim odnosima.

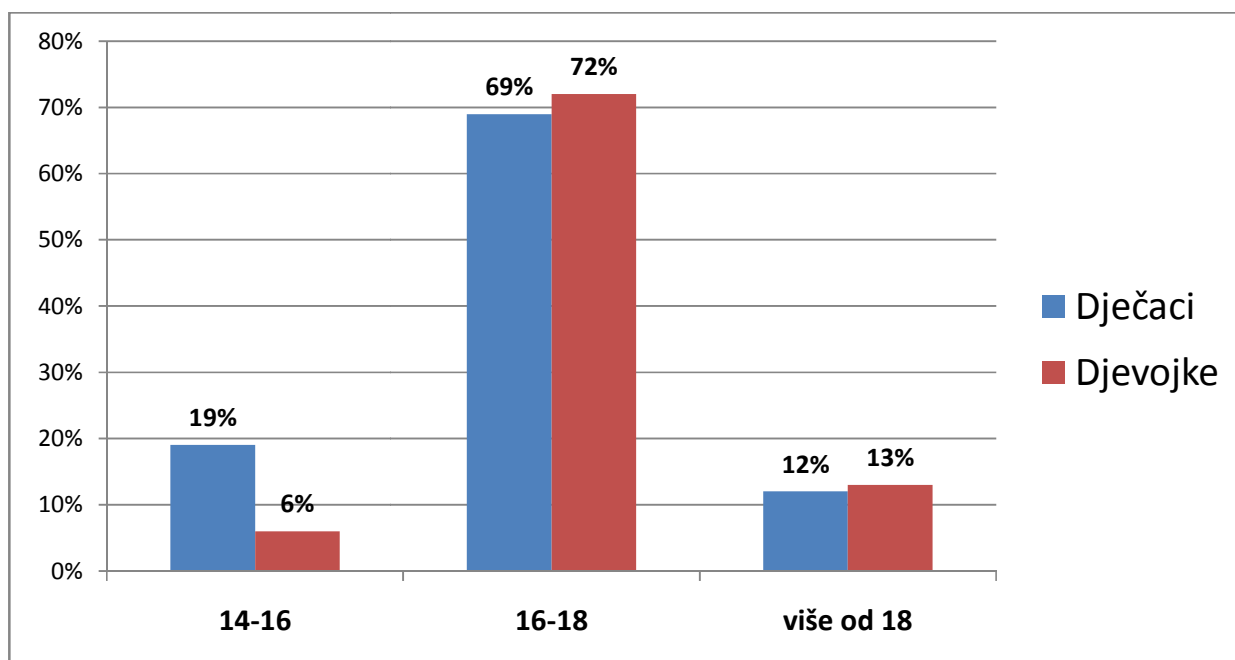
Odnos seksualne aktivnosti dječaka i djevojčica je prikazan Grafikonom 7.1.4. Ovom analizom četvrtih razreda gimnazije između muških i ženskih ispitanika uočavamo da su djevojke prema postotku, njih više stupilo u spolni kontakt do 18 godine od dječaka, razlika oko 17%, ali dječaci su prije stupili po prvi puta u spolne odnose za razliku od djevojaka za 15%, prikazano Grafikonom 7.1.5.

Seksualne aktivnosti četvrth razreda gimnazije

Grafikon 7.1.4 Odnos seksualne aktivnosti po spolu

Izvor: autor

Grafikon 7.1.5 Dob ispitanika ovisno o ulasku u spolne odnose

Izvor: autor

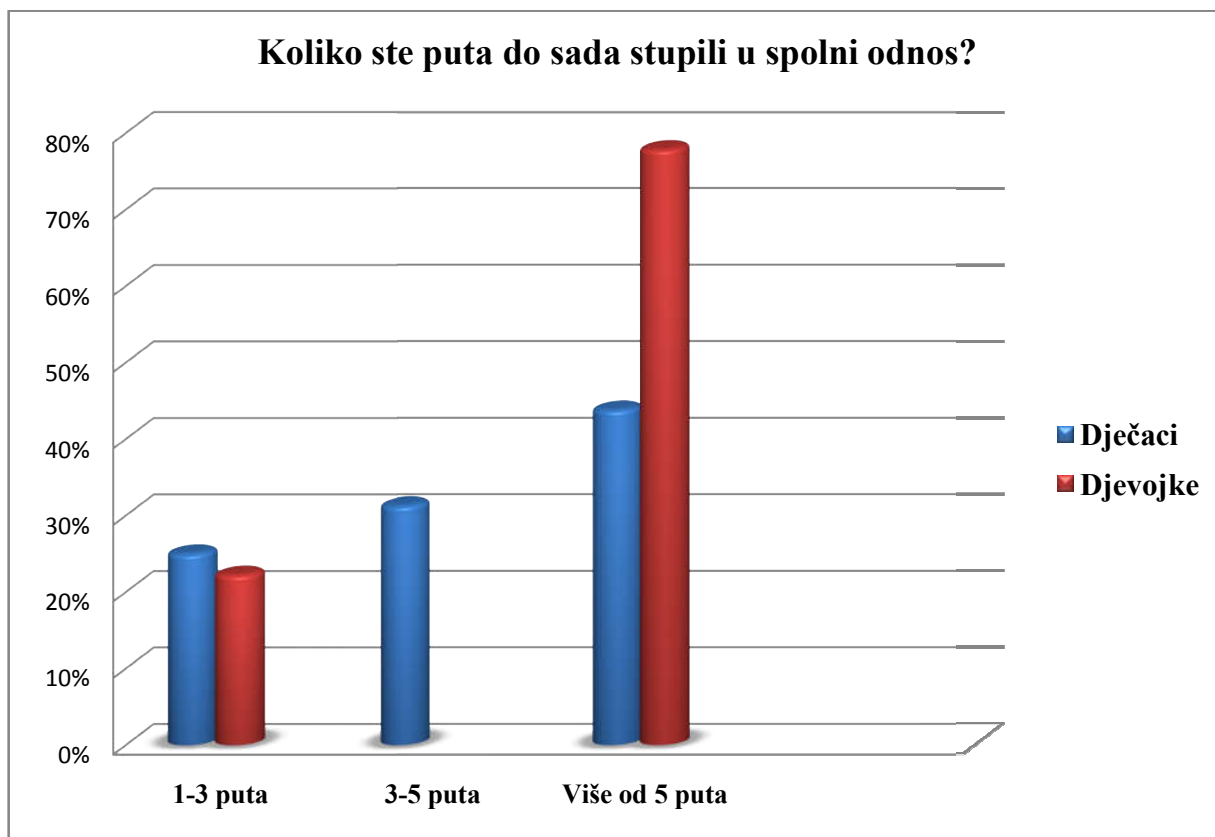

Svi ispitanici (muški i ženski) koji su spolno aktivni, koriste neki od oblika zaštite. Grafikonom 7.1.6. 25% muških ispitanika koji su spolno aktivni odgovara kako su do sada imali 1-3 puta spolne odnose, 31,2% ispitanika 3-5 puta i 43,7% ispitanika je imalo više od 5 puta spolne odnose. Većinski dio ispitanika navodi da isključivo sa partnerom ulaze u spolne odnose. 93,7% ispitanika je do sada promijenilo 1-3 partnera, a 6,2% 3-5 partnera. Muški dio ispitanika, njih 62,8% je odgovorio da ne podržavaju abortus u slučaju trudnoće njihovog partnera, a 37,1% da podržavaju abortus.

Ispitanice koje su stupile u spolne odnose prikazanim Grafikonom 7.1.6 navode sljedeće: 22,2% ispitanica je imalo 1-3 puta spolne odnose, a 77,7% ispitanica je imalo više od 5 puta spolne odnose. Njih 22,2% ispitanica u spolni odnos stupa sa nekom drugom osobom, ne isključivo sa partnerom.

Na pitanje koliko ste do sada promjenili spolnih partnera dobili smo sljedeće rezultate: 66,6% ispitanica je promjenilo 1-3 partnera, 16,6% je promjenilo 3-5 partnera i 16,6% ispitanica je promjenilo više od 5 partnera.

Na pitanje o spolno prenosivim bolestima i o testiranju na bolesti sve ispitanice su odgovorile na sljedeći način: 72,4% se boji spolno prenosivih bolesti, 27,6% se ne boji, a 65,5% ispitanica bi se željelo testirati na spolno prenosive bolesti, a 34,5% ne. Djevojke većinski odgovaraju da ne prihvaćaju abortus u slučaju trudnoće.

Grafikon 7.1.6 Broj spolnih odnosa

Izvor: autor

7.2. Rezultati-srednja strukovna škola

Hipoteza1 navodi da su učenici strukovne škole seksualno aktivniji od učenika gimnazije. U sljedećem dijelu istraživanja ćemo dokazati ili poništiti našu hipotezu.

Ispitanike srednje strukovne škole čine drugi i četvrti razredi. Broj muških ispitanika u drugom razredu strukovne škole prikazan tablicom 7.2.1 je 16. Broj ženskih ispitanika je 40.

ISPITANICI	DRUGI RAZRED	SEKSUALNO AKTIVNI
DJEČACI	16 (28,5%)	$N_{sa}=6$ (37,5% od ukupnog broja)
DJEVOJKE	40 (71,4%)	$N_{sa}=19$ (47,5% od ukupnog broja)

Tablica 7.2.1 Prikaz ispitanika drugih razreda strukovnih škola

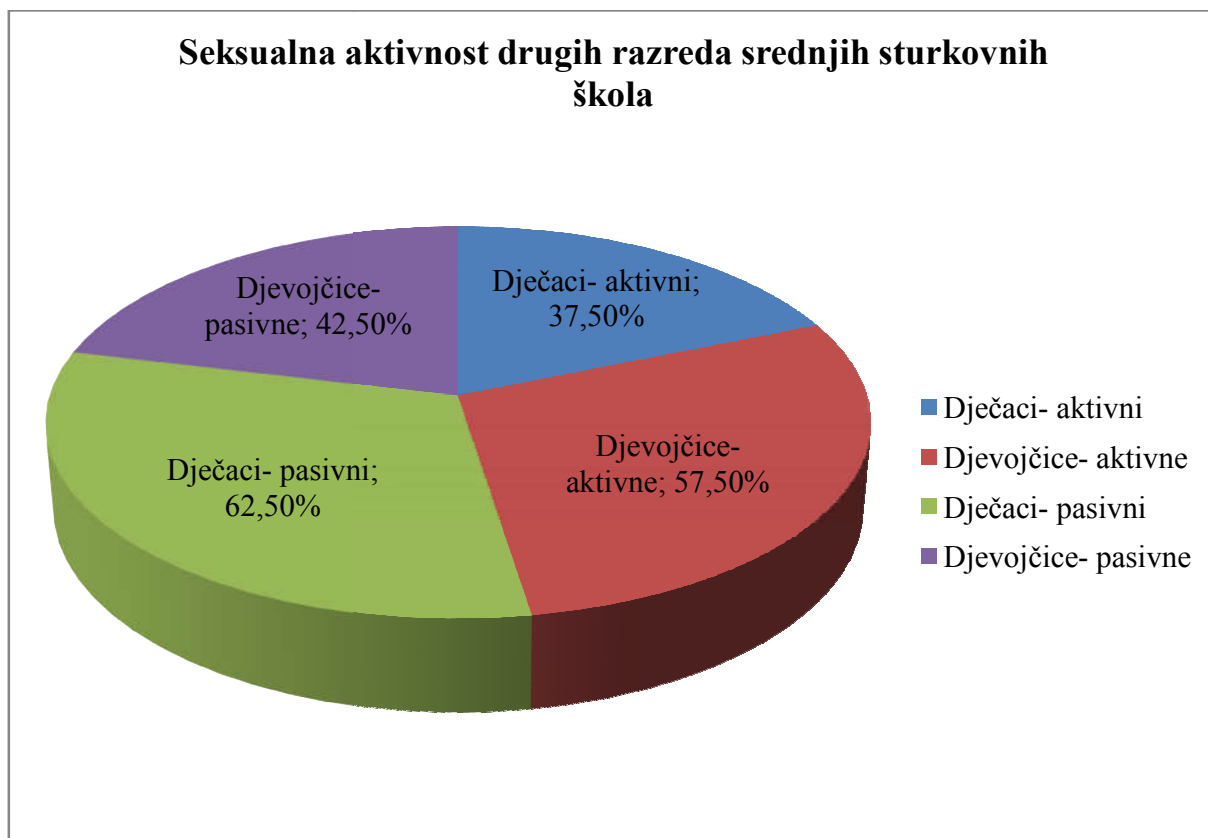
Izvor: autor

Istraživanje započinjemo analizom podataka dobivenih od muške strane ispitanika, njih 16 iz drugih razreda srednje strukovne škole. U tu vrstu ispitanika spadaju učenici od 16-17 godina.

Grafikonom 7.2.1 prikazana je dob ispitanika ovisno o spolnom odnosu. Kod svih muških ispitanika drugih razreda strukovne škole njih 62,5% nije stupilo u spolne odnose dok od ostalih 37,5% ispitanika je imalo spolni odnos. Njih 33,3%, sa manje od 14 godina, sa 14-16 godina 16,6%, a sa 16-18 godina 50%. Svi ispitanici koriste neki od oblika kontracepcije, odnosno zaštite. Od ispitanika koji su stupili u spolne odnose 66,6% navodi da su do sada imali 1-3 puta spolne odnose, a ostalih 33,3 % 3-5 puta.

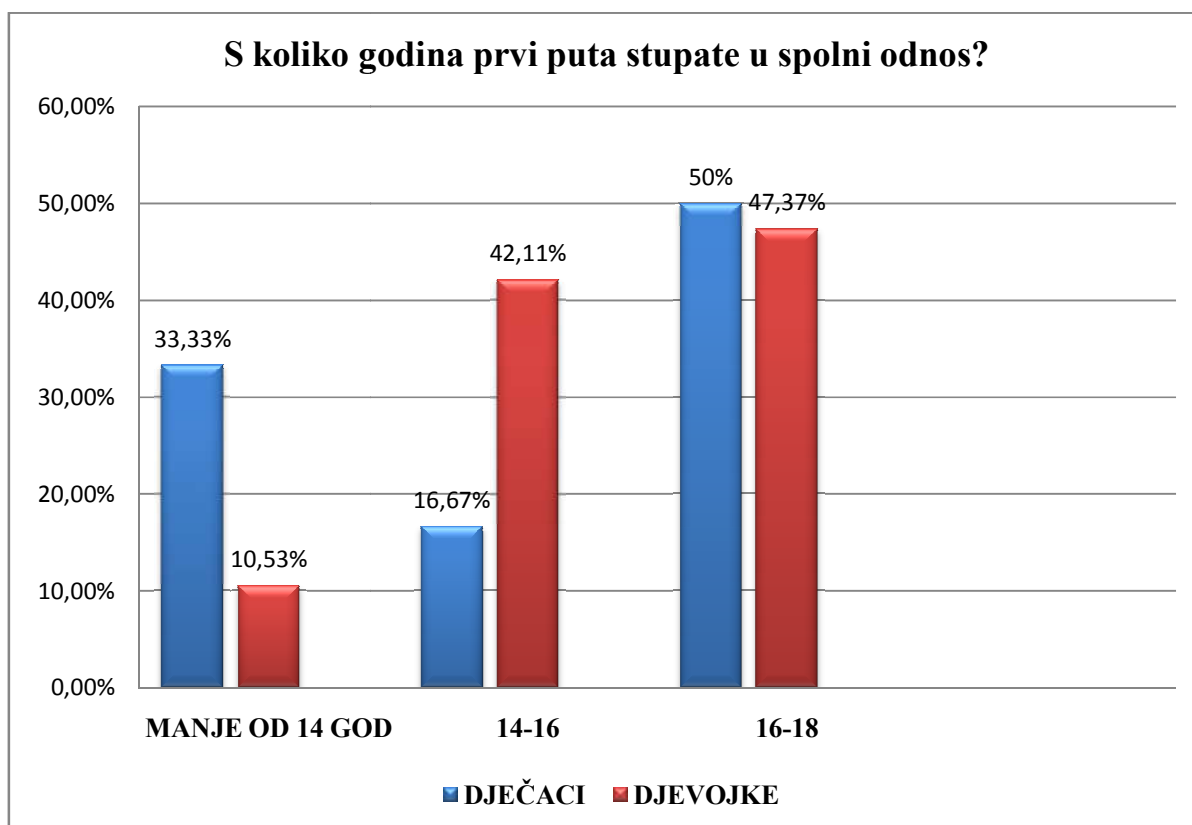
Od ženske populacije ispitanika sudjelovalo je 40 djevojaka drugog razreda srednje strukovne škole. U spolni odnos je stupilo 47,5% ispitanih djevojaka, dok ostalih 52,5% nije. One djevojke koje su stupile u spolne odnose prikazane grafikonom 7.2.2 odgovaraju da su prvi puta stupile u spolni odnos sa manje od 14 godina njih 10,5%, 42,1% djevojaka je prvi puta stupilo u spolni odnos sa 14-16 godina i 47,3% sa 16-18 godina.

Razlika drugih razreda srednjih strukovnih škola između dječaka i djevojaka u stupanju po prvi puta u spolni kontakt je da je u odnosu postotka, 10% više djevojaka više stupilo u seksualne odnose od dječaka. No, prema statistici dječaci stupaju prije 14 godine od djevojaka za razliku od 23%.

Grafikon 7.2.1 Odnos spolno aktivnih ispitanika

Izvor: autor

Grafikon 7.2.2 Dob ispitanika ovisno o spolnom odnosu

Izvor: autor

Muški ispitanici koji su stupili u spolni odnos, odgovaraju na pitanje „Koliko ste do sada promijenili spolnih partnera“, dali su sljedeće rezultate: 83,33% je promijenilo 1-3 partnera, a 16,6% 3-5 partnera. 33,33% ispitanika je bilo u spolnom odnosu sa nekom drugom osobom, dok su ostali ispitanici potvrdili da su isključivo sa partnerom stupali u spolne odnose.

Na pitanje o spolno prenosivim bolestima, 88% ispitanika se boji spolno prenosivih bolesti, a 12% se ne boji. 28,7% ispitanika podržava abortus u slučaju trudnoće partnera, a 71,2% ispitanika ne podržava abortus. 75% ispitanih dječaka bi se testiralo na spolno prenosive bolesti, dok ostalih 25% ispitanika ne.

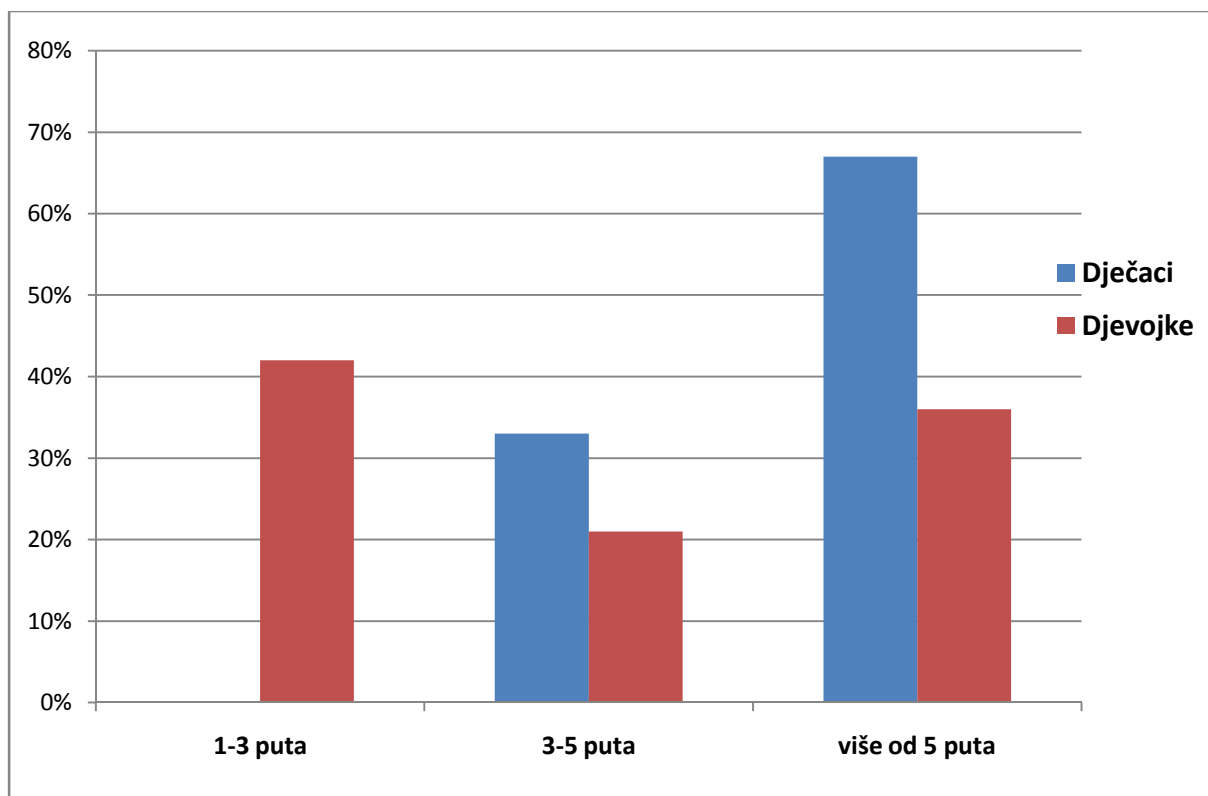
Ispitanice koje su stupile u spolni odnos prikazan je Grafikonom 7.2.3 na pitanje koliko puta ste do sada imale spolni odnos odgovaraju na sljedeći način: 42,1% je imalo 1-3 puta spolne odnose, 21,1% je imalo 3-5 puta spolne odnose, a 36,8% ispitanica je spolni odnos imalo više od 5 puta. Na

pitanje da li u „Spolne odnose stupaju isključivo sa svojim partnerom“ sve ispitanice su dale odgovor da isključivo stupaju u odnos sa svojim partnerom.

Od svih ispitanika ženskog roda 82,5% njih se boji spolno prenosivih bolesti, a 17, 5% ne. U slučaju trudnoće 30% ispitanih djevojaka podržava abortus, a ostalih 70% ne. Njih 65% ispitanika bi se testiralo na spolno prenosive bolesti, a 35% ne. Ispitanici ne podržavaju abortus u slučaju trudnoće partnera ili trudnoće djevojke.

U odgovorima kod pitanja „ Da li bi se testirali kod spolno prenosivih bolesti“ možemo vidjeti da su dječaci i djevojke dali veoma sličan postotak rezultata što bismo mogli zaključiti da oba spola ima slična razmišljanja, u ovom slučaju pozitivna jer su većina svjesni brige za svoje zdravlje.

Koliko ste do sada promijenili spolnih partnera?

Grafikon 7.2.3 Broj spolnih odnosa spolno aktivnih ispitanika

Izvor: autor

U ovom dijelu ćemo prikazati rezultate dobivene od ispitanika četvrtih razreda srednje strukovne škole koje se nalaze u Tablici 7.2.2.

Broj muških ispitanika u četvrtom razredu strukovne škole je 21 što je 36,2% od ukupnog broja ispitanika četvrtih razreda strukovne škole. Broj ženskih ispitanika čini 37 što čini 63,7% od ukupnog broja ispitanika četvrtih razreda strukovne škole. Prosječna dob ispitanika je 18,9 godina.

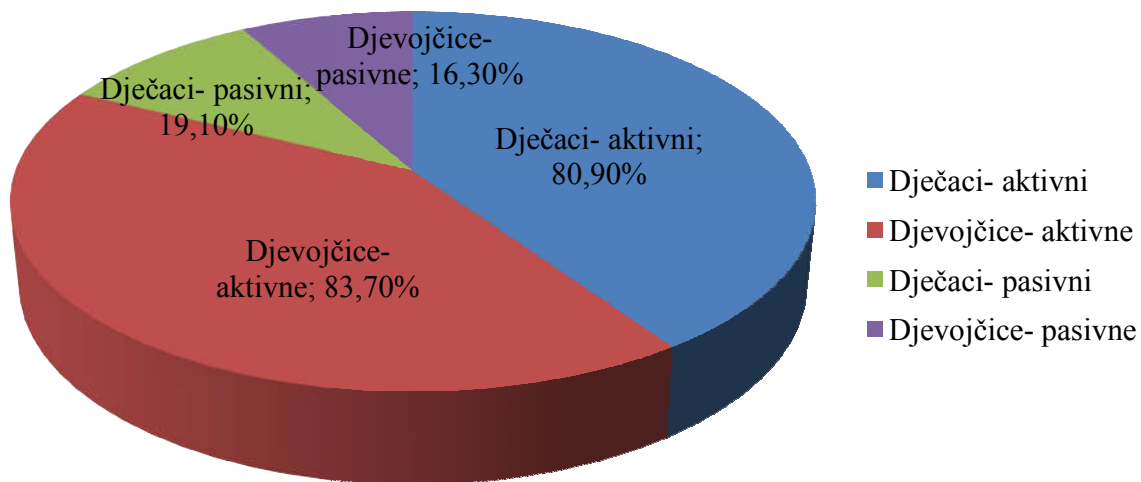
ISPITANICI	ČETVRTI RAZRED	SEKSUALNO AKTIVNI
DJEČACI	21 (36,3%)	$N_{sa}=17$ (80,9% od ukupnog broja)
DJEVOJKE	37 (63,7%)	$N_{sa}=31$ (83,7% od ukupnog broja)

Tablica 7.2.2 Prikaz ispitanika četvrtih razreda strukovnih škola

Izvor: autor

Analizom podataka započinjemo sa djevojkama četvrtih razreda strukovne škole koje su činile 37 ispitanice. Dobiveni rezultati na prvo pitanje su da njih 16,3% nije još stupilo u spolni odnos dok je njih 83,7% stupilo u spolni odnos. Od djevojaka koje su stupile u spolni odnos njih 3,2% odgovara da je stupilo sa manje od 14 godina, 41,9% od 14-16 godina, 48,3% sa 16-18 godina i 6,4% sa više od 18 godina. Sve djevojke koriste jedan od oblika zaštite ili kontracepcije. Grafičkim prikazom 7.2.4 objedinjen je odnos spolno aktivnih ispitanika za dječake i djevojčice. Kod muških adolescenata četvrtih razreda srednje strukovne škole u spolni odnos je pristupilo 80,9% dok ostalih 19,1% još nije stupilo u spolni odnos. Od ispitanika koji su stupili u spolne odnose 5,8% njih je odgovorilo da je prvi puta u spolni odnos stupilo sa manje od 14 godina, 41% sa 14 do 16 godina, 41% sa 16-18 godina i 11,7% sa više od 18 godina. (Grafikon 7.2.5.) Svi ispitanici su koristili jedan od oblika kontracepcije.

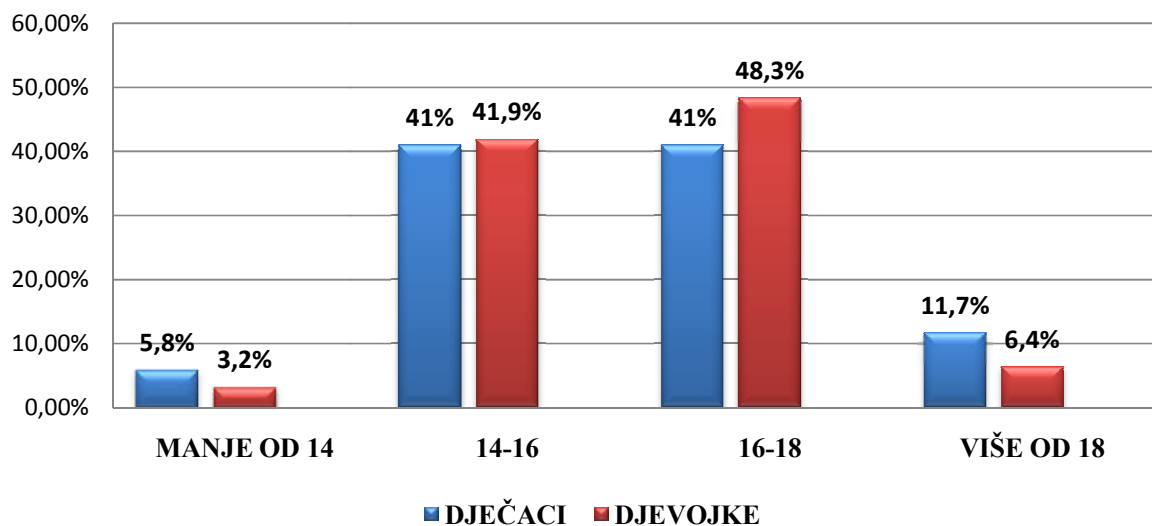
Seksualna aktivnost četvrtih razreda srednjih strukovnih škola

Grafikon 7.2.4 Odnos spolno aktivnih ispitanika

Izvor: autor

S koliko godina prvi puta stupate u spolni odnos?

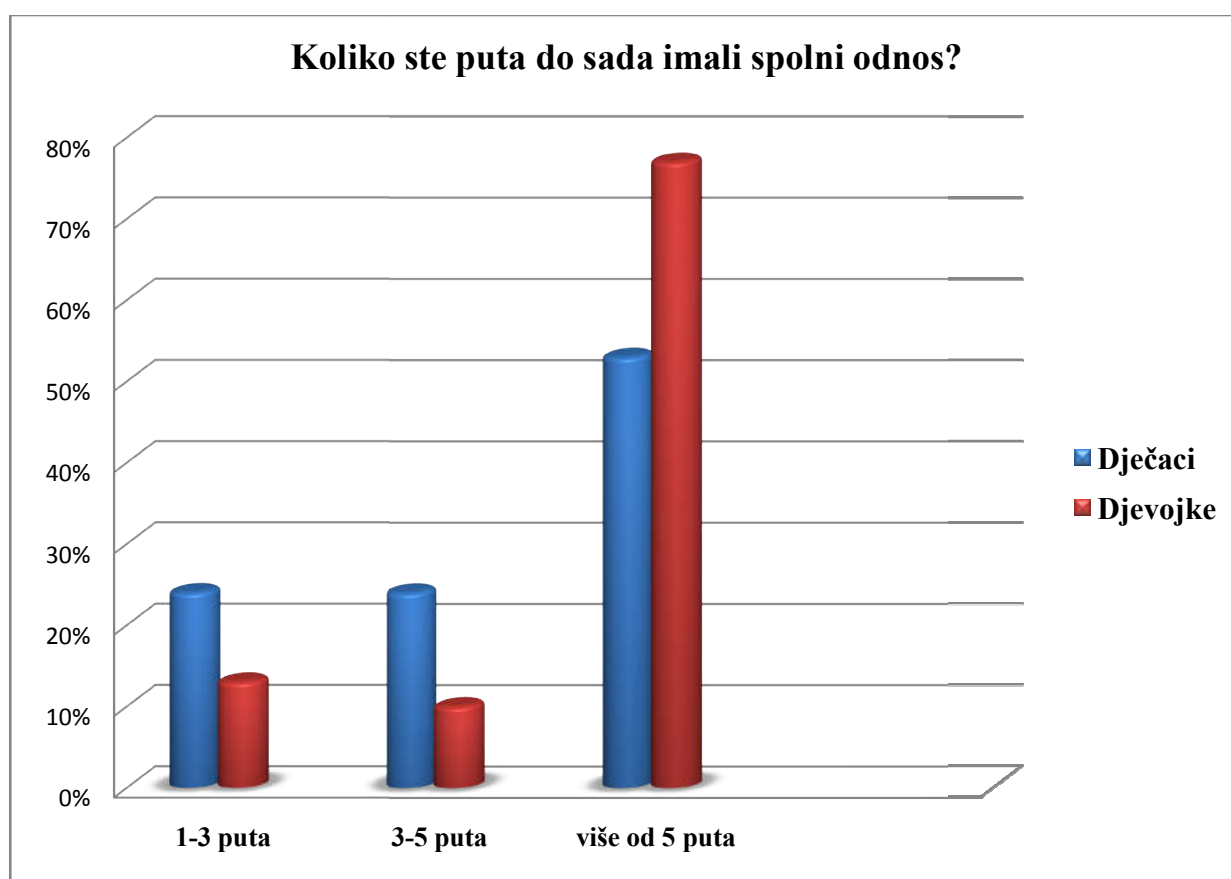
Grafikon 7.2.5 Godina prvog spolnog odnosa

Izvor: autor

Na pitanje „Koliko ste puta do sada imali spolne odnose“ odgovorili su: 1-3 puta 23,5%, 3-5 puta 23,5% i više od 5 puta 52,9% ispitanika, rezultat je prikazan Grafikonom 7.2.6. Svi ispitanici odgovaraju da u spolni odnos stupaju isključivo sa partnerom. Ispitanici koji su stupili u spolni kontakt navode da su do sada promjenili 1-3 partnera njih 76,4% i 3-5 partnera njih 23,6%.

Djevojke koje su imale spolni odnos navode kako su do sada njih 12,9% imale 1-3 puta spolne odnose, a njih 9,6% 3-5 puta i 77,4% više od 5 puta. Nitko od ispitanika ne podržava abortus u slučaju trudnoće.

Grafikon 7.2.6 Broj spolnih odnosa

Izvor: autor

7.3. Usporedba gimnazije i srednje strukovne škole po razredima

U ovom dijelu rada usporediti ćemo druge razrede srednje strukovne škole sa drugim razredima gimnazije, te četvrte razrede gimnazije i četvrte razrede srednje strukovne škole.

Grafikon 7.3.1 Usporedba drugih razreda gimnazije i strukovne škole s obzirom na spolne aktivnosti

Izvor: autor

Grafikon 7.3.1 nam prikazuje da su učenici drugih razreda srednjih strukovnih škola seksualno aktivniji od učenika drugih razreda gimnazije.

Na sljedećem grafikonu 7.3.2 prikazuje se odnos četvrtih razreda gimnazije i srednje strukovne škole prema kojem su učenici srednje strukovne škole seksualno aktivniji nego učenici gimnazije.

Grafikon 7.3.2 Odnos spolne aktivnosti ispitanika četvrtih razreda gimnazije i strukovne škole

Izvor: autor

8. Rasprava

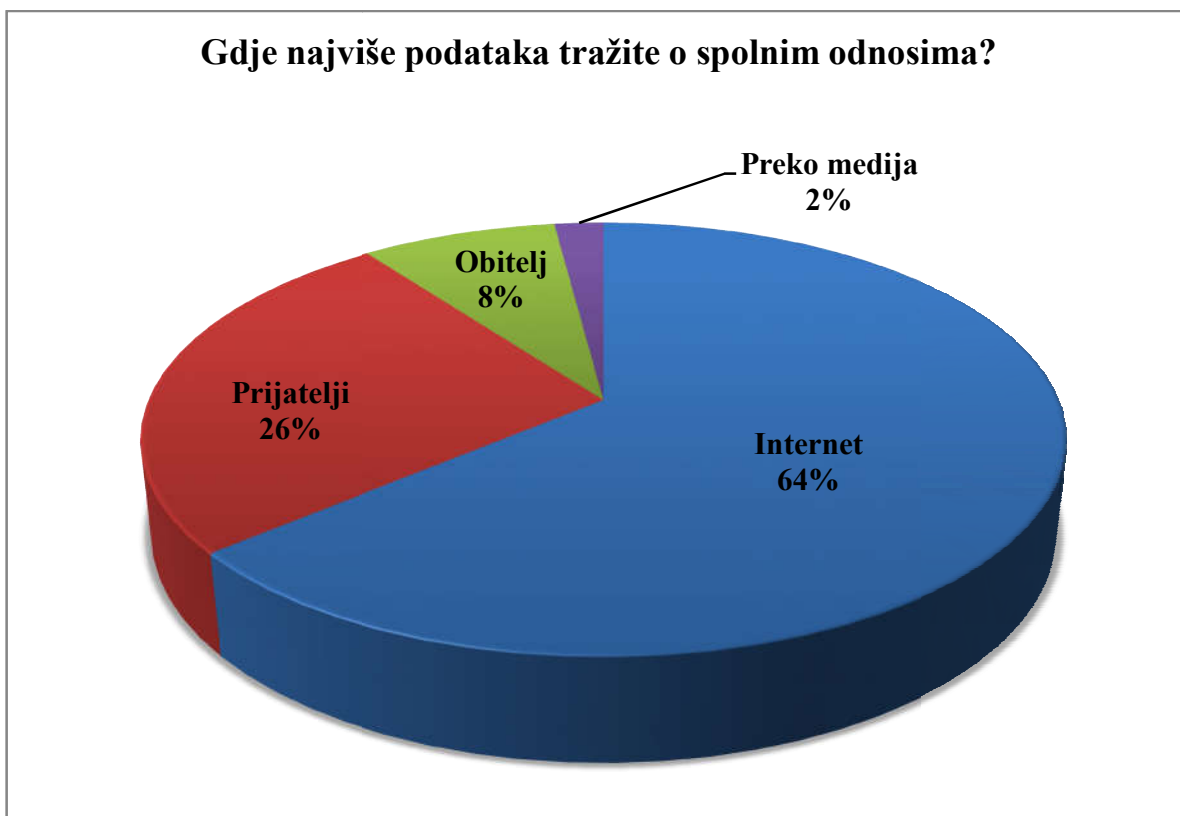
Brojni autori su istraživali razloge stupanja adolescenata u spolne odnose i oni se mogu podijeliti s obzirom na osobne karakteristike, partnerske odnose i okolinske karakteristike. Kod osobnih karakteristika možemo ih prepoznati po znaku zrelosti, dokazivanju maskuliniteta /femininiteta, postizanju višeg samopoštovanja, reduciranju osjećaja usamljenosti, otpuštanje ljutnje, prekida dosade, bijega od napetosti i potreba za traženjem novih iskustava. Sa partnerskim odnosom uvidjeli su bit emocionalne bliskosti, seksualnog uzbuđenja, sredstva komunikacije, dobivanje pažnje od partnera, osiguravanje vjernosti i nagrađivanje partnera, dok okolinskim karakteristikama žele osvetu drugom partneru i/ili izazivanju ljubomore, kažnjavanju roditelja ili drugih autoriteta, očekivanja od vršnjaka. [1,2]

Kod željenog prvog spolnog odnosa, motivi se razlikuju s obzirom na spol:

- djevojke češće navode želju za emocionalnom bliskošću, naročito u čvrstoj vezi
- mladićima je prvi spolni odnos češće praznička avantura ili avantura na nekom tulumu, rjeđe su u spolni odnos stupili zbog ljubavi i/ili pritiska partnera, a više navode da su to učinili zbog seksualnog uzbuđenja. [1,2]

Analizirajući rezultate sve više se naša hipoteza počela potvrđivati. Učenici srednje strukovne škole seksualno su aktivniji od učenika gimnazije i to nam potvrđuju naši dobiveni rezultati. 68% ispitanika koji su stupili u spolne odnose čine učenici drugih razreda srednje strukovne škole, a samo 32 % učenika gimnazije. Od četvrtih razreda 64% ispitanika koji su ušli u spolne aktivnosti čine učenici strukovne škole, a 36% učenici gimnazije. Djevojke srednjih strukovnih škola su statistički prema rezultatima više puta stupile u spolni odnos od djevojaka gimnazije te više puta mijenjale partnere. Jesu li ti rezultati pitanje razine obrazovanja, odgoja, sredine u kojoj se nalaze to ne možemo sa sigurnošću potvrditi. Činjenica je da učenici gimnazija, srednje ekonomske, medicinske škole manje stupaju u spolne odnose od ostalih strukovnih, gospodarskih i sličnih škola. O tome vjerojatno ovisi i obrazovanje. Ono što se pokazalo kao problem jest znanje o spolno prenosivim bolestima. Velika većina ispitanika se boji spolno prenosivih bolesti što nam govori da nisu dovoljno upoznati sa načinima prijenosa, vrstama bolesti i samoj epidemiologiji bolesti.

Velika većina ispitanika je odgovorila da u spolne odnose stupaju isključivo sa partnerom, o kontracepciji ispitanici znaju više od očekivanog te nam govori da se u seksualnom odgoju na prvo mjesto stavlja kontracepcija, ne ulaženje u spolne odnose, spolno prenosive bolesti, dostojanstvo i slično. Učenici ili adolescenti, masovno koriste internet koji je prikazan Grafikonom 8.1 za dobivanje podataka o spolnom ponašanju, rizicima takvog ponašanja, o ostalim bolestima.

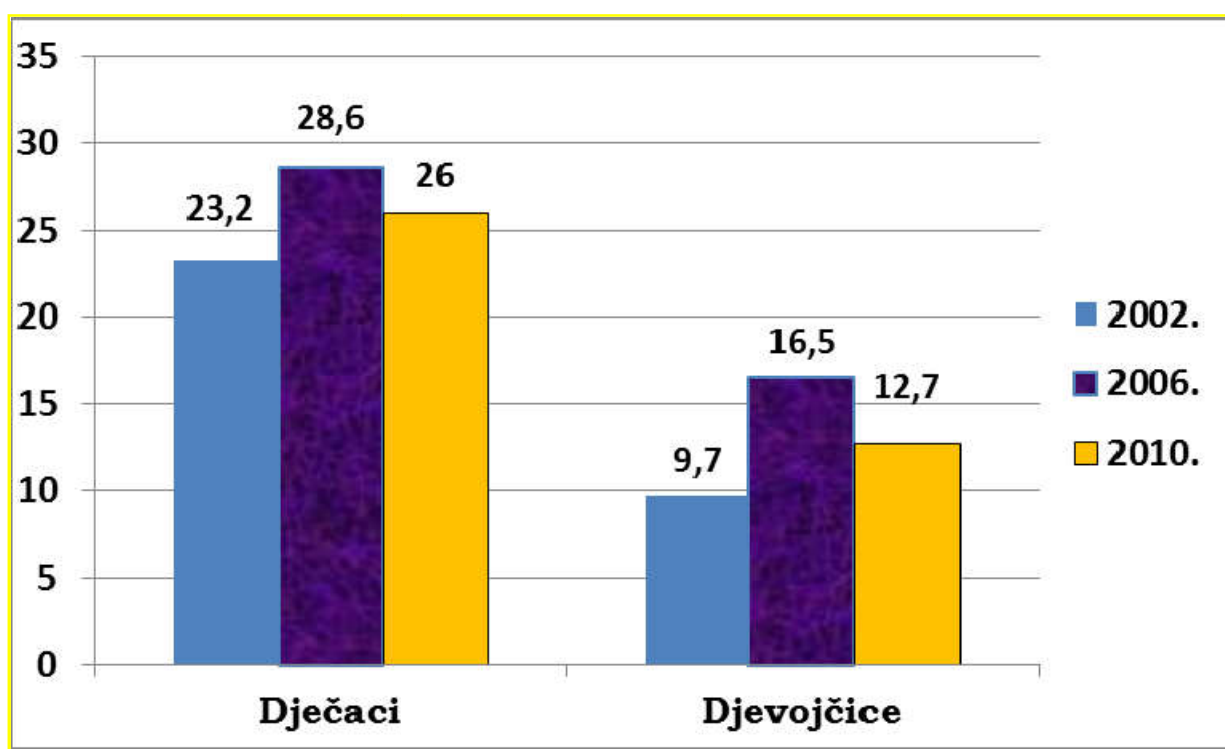

Grafikon 8.1 Prikaz načina dobivanja podataka o spolnim odnosima

Izvor: autor

Ovo možemo uspoređivati s istraživanjima spolnog ponašanja učenika u Varaždinskoj županiji, Hrvatskoj i u svijetu.

Istraživanje u Hrvatskoj pokazuje da je prosječna dob stupanja u spolne odnose kod djevojaka sa 17 godina, dok je kod mladića sa 16 godina. Istraživanja u Hrvatskoj su pokazala da je među petnaestogodišnjacima spolno iskustvo imalo 26% dječaka i 12,7% djevojčica koje je prikazan Grafikonom 8.2.

Grafikon 8.2 Spolno iskustvo petnaestogodišnjaka (2002., 2006., 2010. godini)

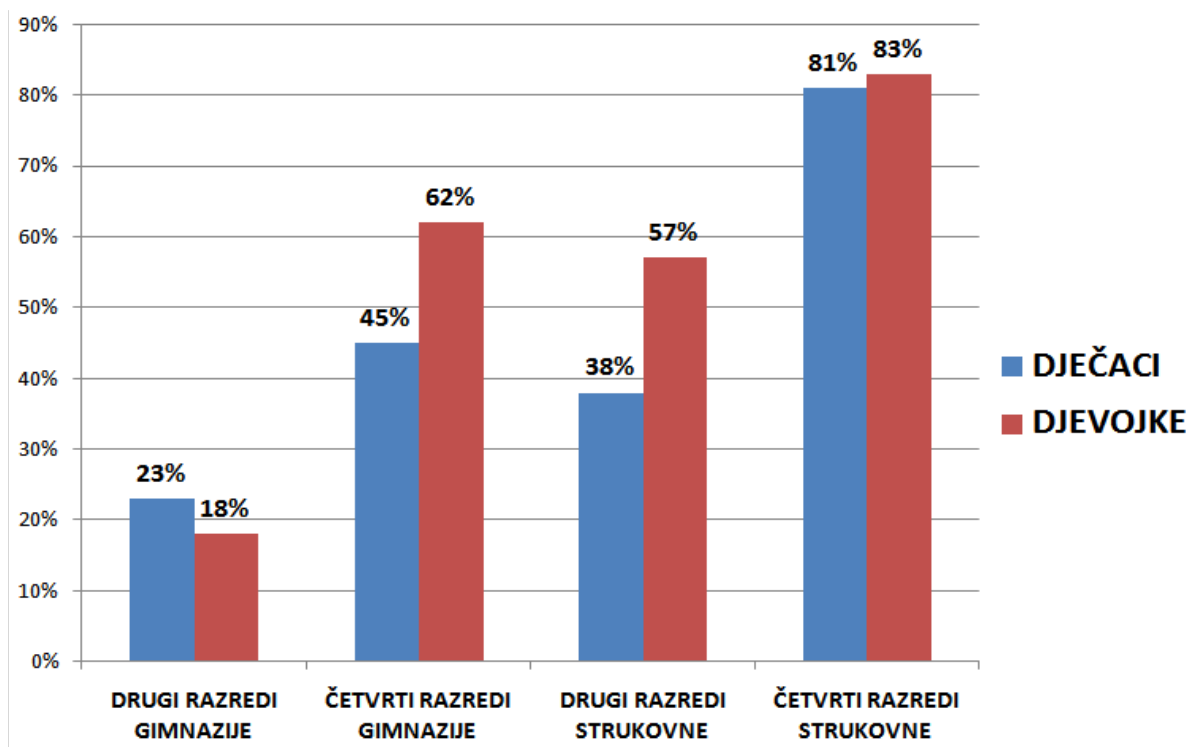
Izvor: HZJZ., Ponašanje u vezi sa zdravljem djece školske dobi, 2009/2010.

Istraživanja u Varaždinskoj županiji 2014. pokazuju malo drugačiju statistiku. Učenici srednje strukovne škole seksualno su aktivniji od učenika gimnazije, a što potvrđuju i naši dobiveni rezultati. 68% ispitanika koji su stupili u spolne odnose čine učenici drugih razreda srednje strukovne škole, a samo 32 % učenika gimnazije. Od četvrtih razreda 64% ispitanika, koji su ušli u spolne aktivnosti, čine učenici strukovne škole, a 36% učenici gimnazije. Također smo dokazali našu tvrdnju da ipak djevojke prije i više stupaju u spolne odnose u strukovnim školama, dok su u gimnaziji vrijednosti drugačije.

Grafikonom 8.3 prikazano je spolno ponašanje ispitanika u Varaždinskoj županiji. U gimnaziji, od ispitanika koji su ušli u spolne odnose (16-17 god) 23% ispitanika su muška djeca, a 18% su ispitanici ženske populacije. No međutim, djevojke koje su stupile u spolne odnose većinski navode da su više od 5 puta stupale u spolne odnose, dok dječaci navode da su u spolne odnose stupili 1-3 puta. U dobi od 17-20 godina 62% ispitanika, od onih koji su stupili u spolne odnose su djevojke, a ostalih 45% čine dječaci. U ovom slučaju dječaci navode kako su više od 5 puta stupili u spolne odnose, a djevojke 1-3 puta.

U strukovnoj školi podaci pokazuju drugačije rezultate. Njih 57% ispitanika, starosti od 16-17 godina, koji su ušli u spolne odnose predstavljaju djevojke, a ostalih 38% dječaci. Muški ispitanici te dobi navode da su u spolni odnos stupali više od 5 puta, a djevojke većinski odgovaraju 1-3 puta. U dobi od 17-20 godina 81% ispitanika koji su spolno aktivni čine djevojke, a 83% čine dječaci. U toj dobnoj skupini svi ispitanici su spolno aktivni bili više od 5 puta, te su mjenjali 1-3 partnera.

U odnosu na te podatke, dobivenih od populacije cijele Hrvatske ili pojedinih škola, javljaju se isti problemi.

Grafikon 8.3 Prikaz spolnog ponašanja ispitanika u Varaždinskoj županiji

Izvor: autor

S obzirom na istraživanje provedeno u Hrvatskoj 2002., 2006. i 2010. godine, spolno ponašanje se promijenilo, odnosno i muški i ženski ispitanici podjednako ulaze u spolne odnose, djevojke strukovnih zanimanja nešto više i prije od dječaka.

U ostalim istraživanjima podaci su sljedeći:

- U SAD-u 2011 .gotovo je polovica srednjoškolaca imala spolne odnose, a 63% ih ima to iskustvo prije nego što maturiraju
- U Europi mladi od 16 do 20 godina prosječno prvi spolni odnos imaju sa 16,5 godina (Durex, 2004.) – u Hrvatskoj prosječna dob 17,6 godina
- U Hrvatskoj je manja zastupljenost seksualno iskusnih adolescenata (od 26,7% do 39-40%)
- Istraživanje CESI-a, 995 učenika SŠ Zagreba, Rijeke, Osijeka i Splita, njih 39,4% (50,7% učenika i 27% učenica) je spolno aktivno, a njihova prosječna dob stupanja u spolne odnose iznosi 15,7 godina za djevojke i 15 godina za mladiće

- prosječna dob stupanja u spolne odnose u Hrvatskoj je 16 godina za dječake i 17 godina za djevojčice, The Health Behaviour in School-aged Children (HBSC), Zdravo ponašanje djece u školskoj dobi (2009-2010; HZJZ-Hrvatski zavod za javno zdravstvo)
- Istraživanje Rajhvajn Bulat (Tablica 8.1) 2011. godine kod 750 djevojaka 1. i 3. razredasrednjih škola u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji

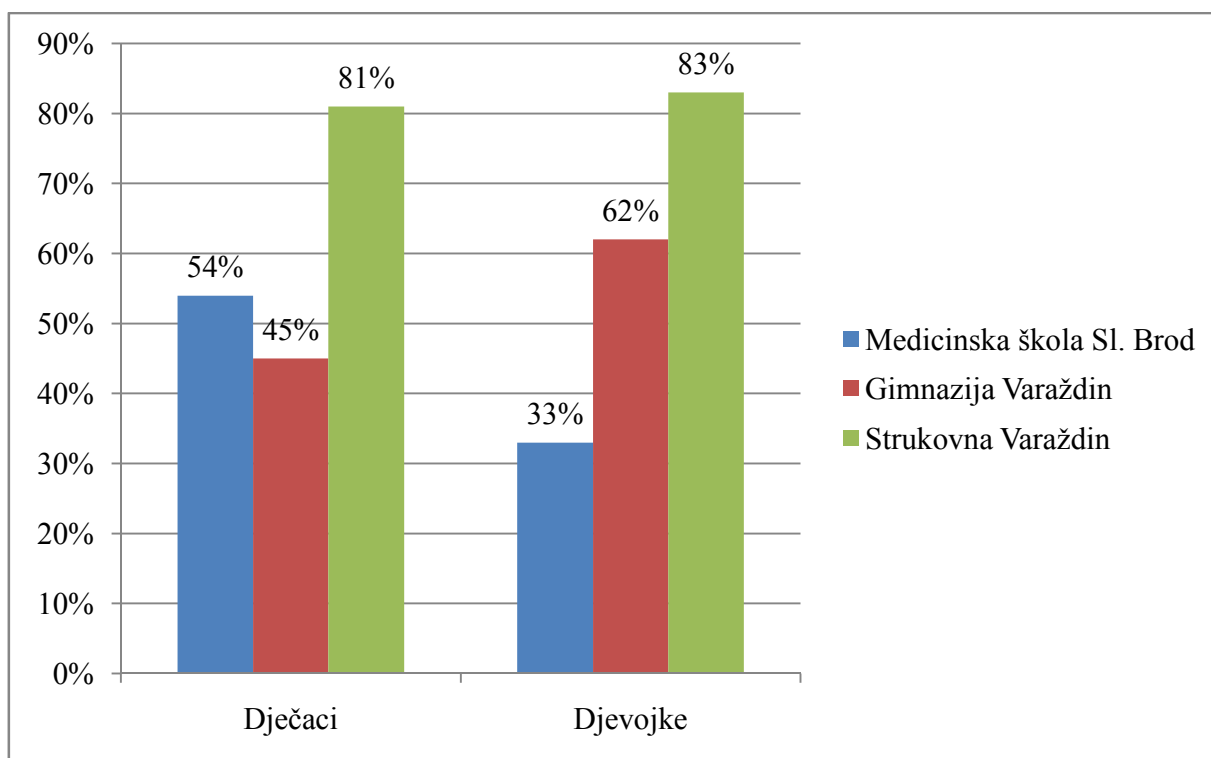
	1. RAZRED (M=15,4 god.)		3. RAZRED (M=17,2 god.)	
	f	%	f	%
Oralni spolni odnos	88	23,5	178	47,3
Analni spolni odnos	28	7,5	50	13,3
Vaginalni spolni odnos	83	22,2	175	46,5
dob vag. s.p.	M=14,6 god. (12 – 17)		M=15,8 god. (11 – 18)	

Tablica 8.1 Istraživanje Rajhvajn Bulat o seksualnim navikama učenika srednjih škola Zagreba i zagrebačke županije

Izvor: Okolinske i osobne odrednice seksualnog ponašanja adolescentica (Neobjavljena doktorska disertacija), Zagreb: Filozofski fakultet, 2011. godine

8.1. Usporedba rezultata dobivenih sličnim istraživanjima u Republici Hrvatskoj

Istraživanje provedeno u Slavonskom Brodu 2014. kod učenika četvrtih razreda srednje medicinske škole u kojem je sudjelovalo je 57 ispitanika. Od 57 ispitanika, 13 mladića (54%) i 11 djevojaka (33%) je bilo spolno aktivno, a 11 mladića (46%) i 22 djevojaka (67%) nije imalo spolni odnos. [11] Tim dobivenim podacima i rezultatima želimo usporediti četvrte razrede gimnazije, strukovne i medicinske škole koje su prikazane u Grafikonu 8.1.1. Kao što je iz priloženog vidljivo, odnos ukupnog broja ispitanika po razredima nije podjednak pa možemo reći da ovom usporedbom ne možemo detaljno analizirati problem i razlike između škola, već okvirno vidjeti međusobni pristup spolnom ponašanju. Kod dječaka po najvećem postotku spolno aktivnih ima strukovna škola (81%), a najmanje gimnazijalci (45%), dok kod djevojaka imamo sličnu situaciju, a to je da su djevojke iz strukovne, čak 50% (skoro trostruko aktivnije) od djevojaka iz medicinskih škola koje zauzimaju 33% spolno aktivnih. Odnos dječaka i djevojaka srednje strukovne škole jest veoma sličan (81%-83%).

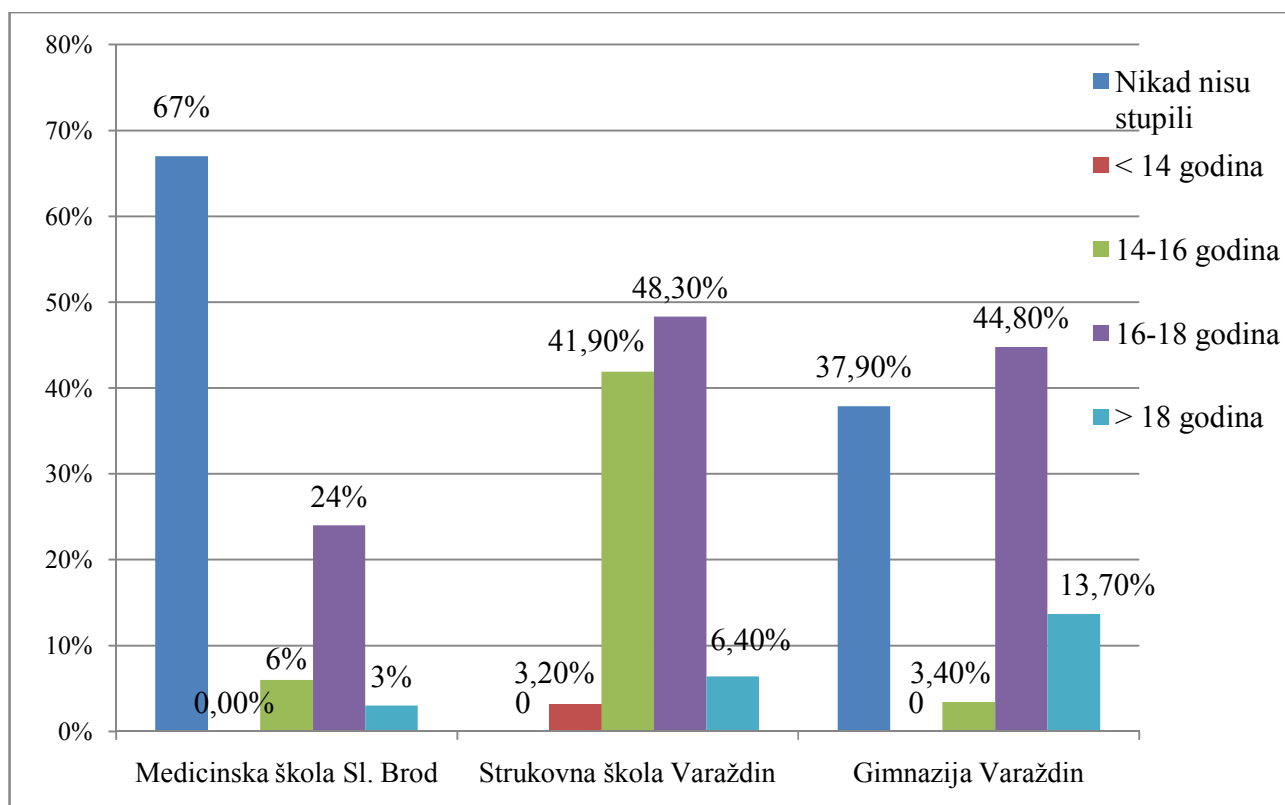

Grafikon 8.1.1 Spolna aktivnost učenika medicinske, strukovne i gimnazije

Izvor: autor

Isto tako, usporedbom koja je prikazana Grafikonom 8.1.2, kada su po prvi puta počeli sa spolnom aktivnošću, učenici srednje medicinske škole dali su sljedeće rezultate. Od ženskih ispitanika sudjelovalo je 11 djevojaka u dobi od 17-20 godina. U spolnim odnosima djevojaka, njih dvije je stupilo u spolne odnose i to 18% po prvi puta od 14-16 godina, 72% od 16-18 godina i 9% više od 18 godina. Djevojke, njih 67% ispitanika nije sudjelovalo u spolnim odnosima. [10] Također, iste dobi kod četvrtih razreda strukovnih škola, njih 3,2% odgovara da je stupilo sa manje od 14 godina, 41,9% od 14-16 godina, 48,3% sa 16-18 godina i 6,45% sa više od 18 godina. Kod gimnazijalaca, ženskih ispitanika je sudjelovalo 29 djevojaka. U spolnim odnosima djevojaka 3,4% po prvi puta od 14-16 godina, 44,8% od 16-18 godina i 13,7% više od 18 godina po prvi puta. 37,9% ispitanika nije sudjelovalo u spolnim odnosima.

Prema grafikonu 8.1.2 može se uočiti veoma bliska sličnost stupanja u spolni odnos sa 16- 18 godina između gimnazije i strukovne škole (44,8%- 48,3%). Isto tako, od dobivenih rezultata koji su sa manje od 14 godina stupili, kod gimnazije i medicinske škole iznosi 0%.

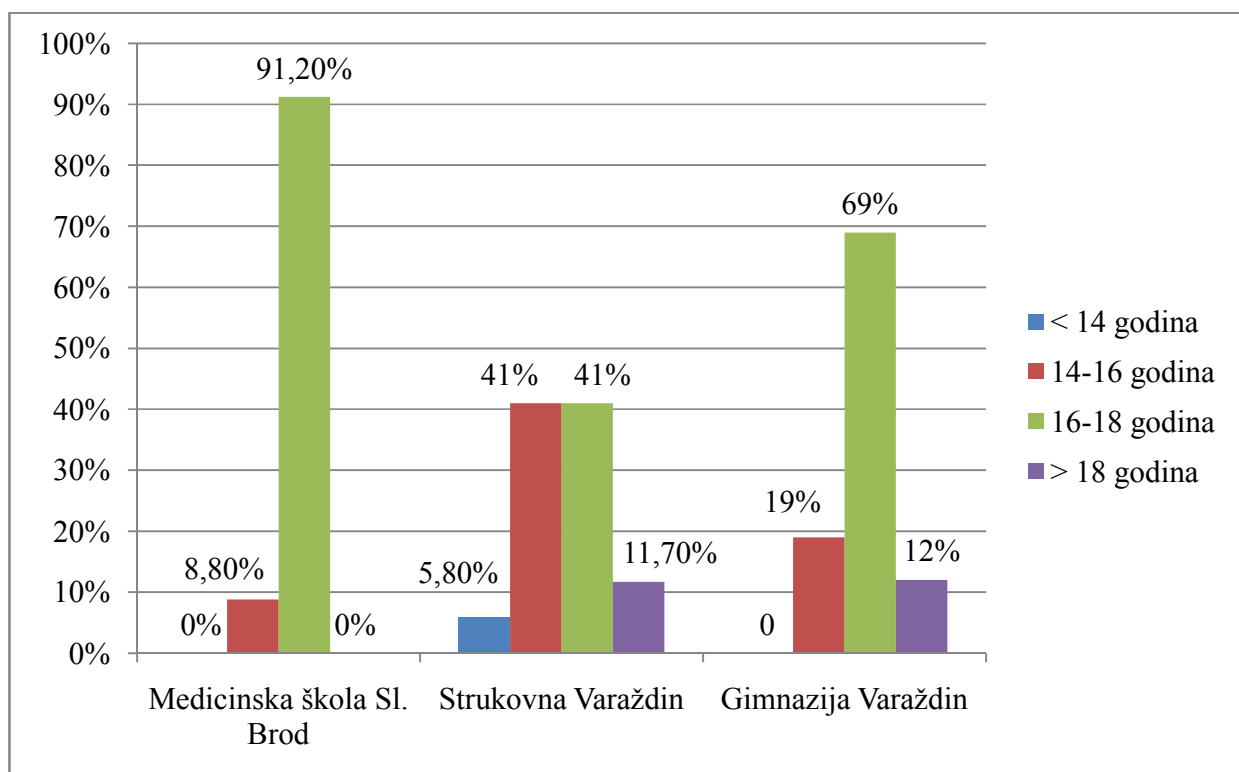
Grafikon 8.1.2 Prikaz četvrtih razreda po dobnom stupanju u spolni odnos- djevojke

Izvor: autor

Kod muških adolescenata koji su prikazani Grafikonom 8.1.3, to jest, četvrti razredi srednje medicinske, strukovne škole i gimnazije, u spolni odnos medicinske škole je pristupilo 54%, dok ostalih 46% još nije stupilo u spolni odnos. Od ispitanika koji su stupili u spolne odnose 8,8% njih je odgovorilo da je prvi puta u spolni odnos stupilo sa manje od 16 godina, 91,2% sa 16 do 18 godina. [10]

Kod muških adolescenata četvrtih razreda srednje strukovne škole u spolni odnos je pristupilo 80,9% dok ostalih 19,0% još nije stupilo u spolni odnos. Od tih ispitanika koji su stupili u spolne odnose 5,8% njih je odgovorilo da je prvi puta u spolni odnos stupilo sa manje od 14 godina, 41% sa 14 do 16 godina, 41% sa 16-18 godina i 11,7% sa više od 18 godina. Isto tako kod gimnazijalaca, dječaci koji su pristupili ispitivanju o seksualnom ponašanju odgovaraju kako je 45,7%, njih 16, stupilo u spolne odnose dok 54,2%, njih 19 nije stupilo u spolne odnose. Od muških ispitanika koji su ušli u spolne odnose navode kako po prvi puta u spolni odnos ulaze njih 19% sa 14-16 godina, 69% sa 16-18 godina i 12% više od 18 godina.

Sljedeće, Grafikonom 8.1.3 se može također usporediti bliskost rezultata gimnazijalaca i strukovnih škola po postotku stupanja iznad 18 godina starosti koja iznosi (12%- 11,7%). Po stupanju sa manje od 14 godina u potpunosti se podudaraju rezultati gimnazijalaca i medicinske škole što iznosi 0%.

Grafikon 8.1.3 Prikaz četvrtih razreda srednjih škola po dobnom stupanju u spolni odnos-
muškarci

Izvor: autor

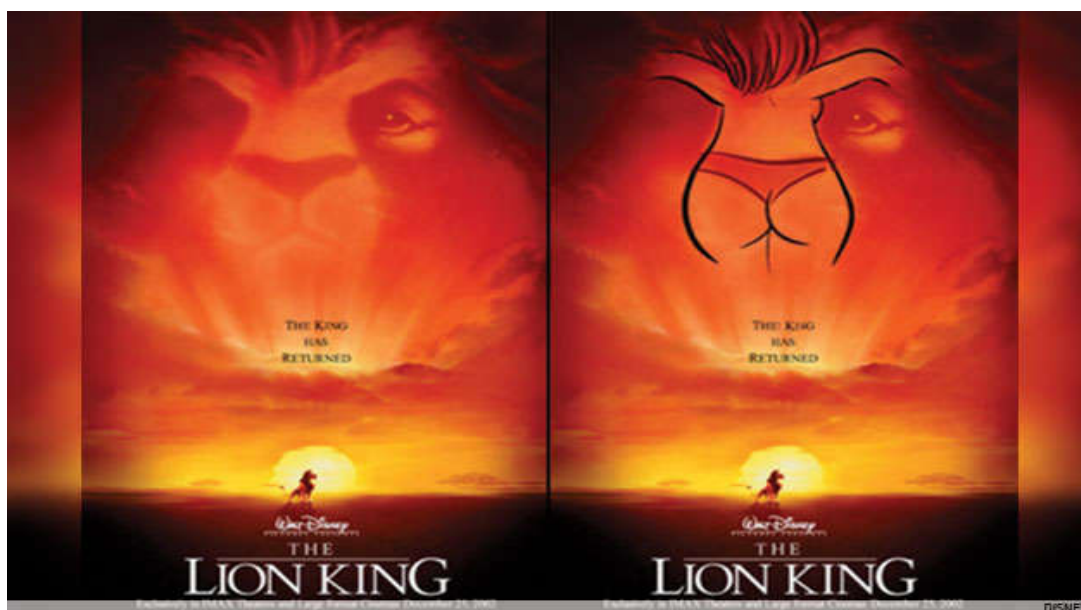
Usporedbom ova dva grafa četvrtih razreda srednjih škola, ženskih i muških ispitanika (8.1.2 i 8.1.3), možemo zaključiti da se odnosi između njih u nekim dijelovima podudaraju. Kao što je prije navedeno, stupanje u spolni odnos po dobi i spolu odudara od škola između, ali postotak dobivenih rezultata i usporedba istih unutar grafova jest sličan. To možemo potvrditi primjerom da veoma bliska sličnost stupanja u spolni odnos kod djevojaka sa 16-18 godina između gimnazije i strukovne škole (44,8% - 48,3%) i rezultata muškog dijela gimnazijalaca i strukovnih škola po postotku stupanja iznad 18 godina starosti koja iznosi (12% - 11,7%). Nadalje, kod gimnazije i medicinske škole dobiveni su rezultati ženskog dijela od 0% za one koje su sa manje od 14 godina po prvi puta stupile u spolni odnos, pa isto tako, rezultati muškaraca nam govore da po stupanju sa manje od 14 godina se u potpunosti podudaraju sa rezultatima gimnazijalaca i medicinske škole što iznosi 0%.

9. Subliminalne poruke i mogući utjecaji na spolno ponašanje u ranijoj dobi

Ubrzani i stresni način života kojeg nam sa svake strane pritišću televizija, novine, časopisi, loše društvo i politika, ne mogu pokazivati pozitivne strane. Pritisak društva i medija potiču djecu i mlade da se upuštaju u seksualne aktivnosti, iako nisu dovoljno poučeni, zaštićeni i sigurni što rade. Kroz medije svakodnevno smo “bombardirani” različitim utjecajima i znakovima putem slika i zvuka, što može utjecati na nesvjesnu percepciju istih.

Subliminalne poruke su one poruke koje označavaju shvaćanje i razumijevanje ispod granica ljudske percepcije, tako da ih oko ili razum ne mogu svjesno registrirati. To su signali ili poruke najčešće umetnuti u drugi objekat s ciljem zaobilazanja normalnih granica opažanja. Najčešće se umeću gdje je gledanost na najvišem stupnju čime se može kontrolirati masa populacije.

Na sljedećim slikama prikazani su primjeri dijelova izvučeni iz popularnih crtića, reklama, društvenih mreža, koje imaju veoma blisku seksualnu izraženost, a namijenjeni su djeci i mlađoj populaciji.

Slika 9.1 Isječak iz animiranog filma “The Lion King”,

Izvor: <http://illuminatisymbols.info/disney-subliminal-messages>

Na slici 9.1 lijevo je prikazan originalni dio isječka koji je emitiran na televiziji. U njuški lava smještena je polugola žena okrenuta leđima. Ukoliko se ta njuška malo podeblja i istakne prednji dio čela glave, možemo dobiti indentičan prikaz sa desne strane. Kroz normalne prirodne oblike želi se iskoristiti mogućnost umetanja takvih poruka što pobuđuje nesvjesnu želju za uključivanje okidača seksualnog nagona već u ranijoj dobi.

Slika 9.2 Reklamni sadržaj Mickey Mouse-a

Izvor:<http://www.2dayfm.com.au/scoopla/movies/blog/2015/6/hidden-messages-in-disney-movies>

Također, na slici 9.2 lijevo prikazana su 2 lika koja se grle, time se želi poslati poruka ljubavi i mira. Ako se поближе pogleda i uveća slika kao u primjeru iz desne strane može se uočiti umetnuti penis u haljinu samog lika.

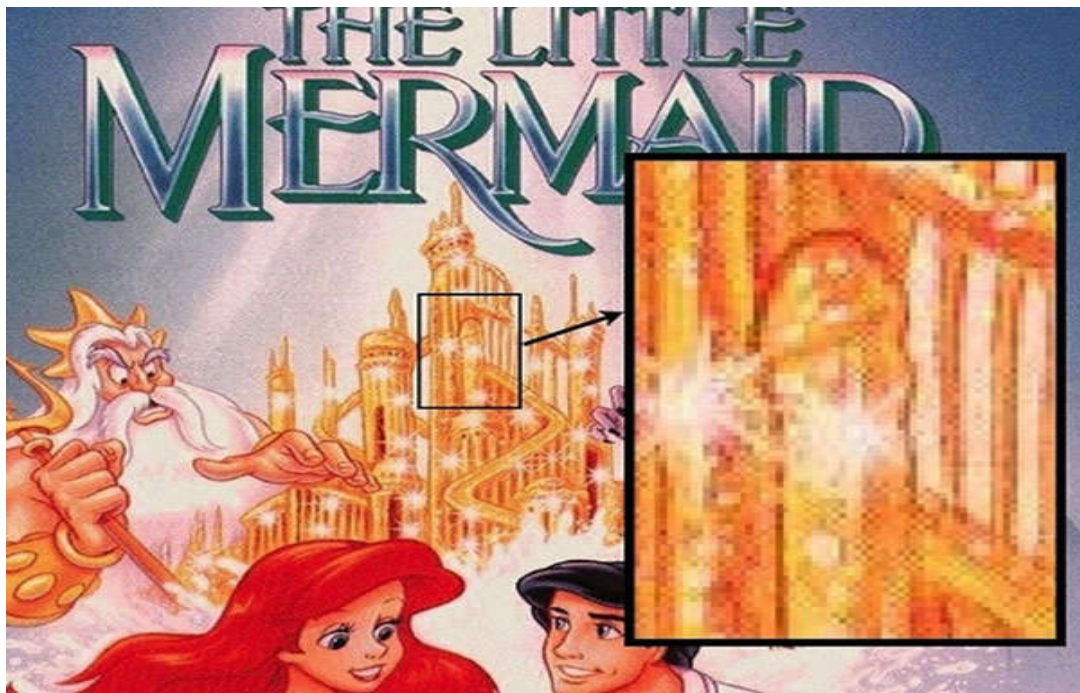

Slika 9.3 Isječak iz animiranog filma“The Lion King”

Izvor: <http://www.awesome-fun.com/10-secret-messages-easter-eggs-disney-movies>

U jednom od mnogobrojnih Disneyevih crtanih filmova na zvjezdanom nebu iznad mora je ispisana je riječ „sex“, prikazanom na slici 9.3. Također, na promotivnom plakatu iste kompanije za jedan drugi crtani film na crtežu kule jasno se vidi penis u erekciji, slika 9.4. Isto tako u ostalim popularnim animiranim filmovima mogu se pronaći različiti dijelovi spolovila koji su umetnuti u prirodne oblike koja je kao primjerom prikazana slikom 9.5. Uz to, takav način širenja zahvatio je i društvene mreže poput Facebook-a gdje korisnici provode najviše vremena, slika 9.6.

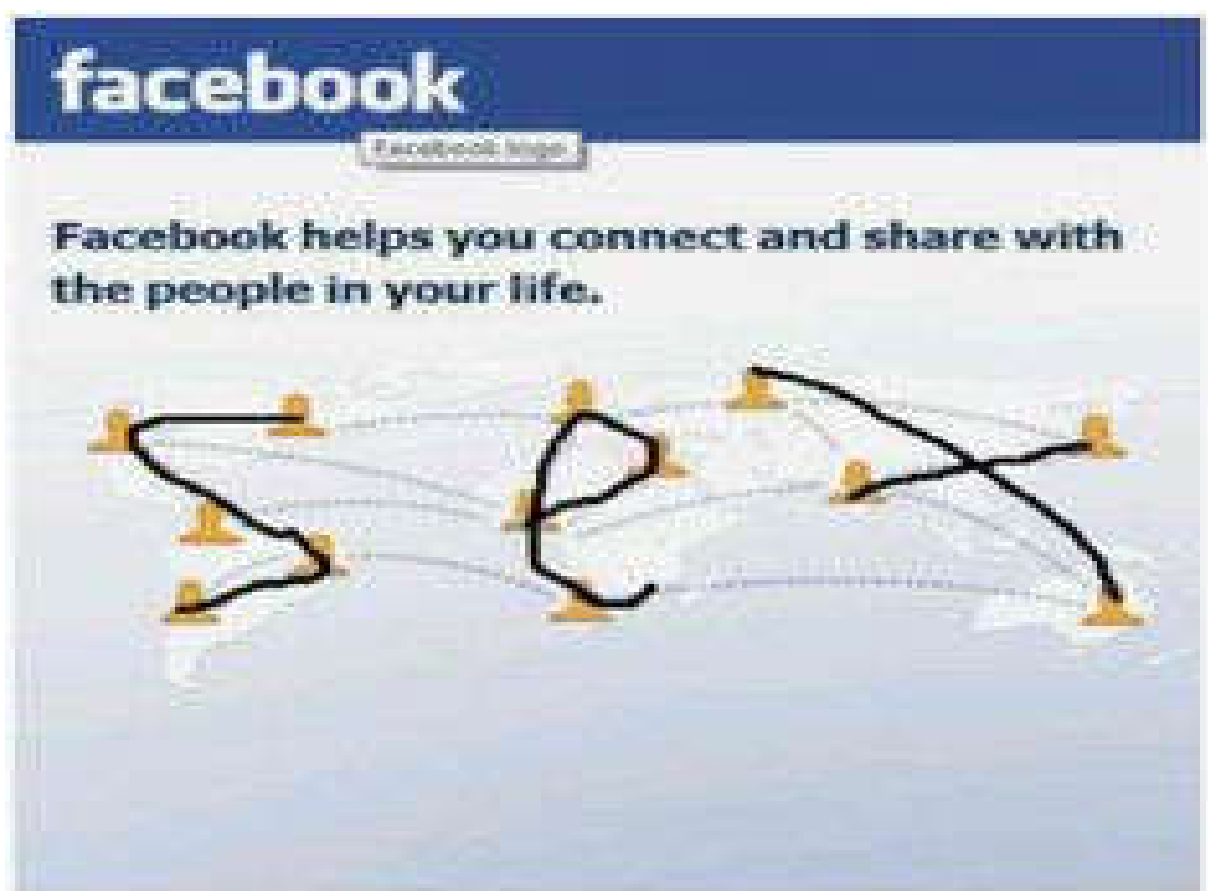
Slika 9.4 Reklamni plakat za animirani film "Malasirena"

Izvor: http://www.rottentomatoes.com/site/stories/acbe72109c9d11e0967a5e1a62dffff/walt_disneypr_opaganda_and_subliminal_messaging

Slika 9.5 Isječak iz Disneyjeva animiranog filma

Izvor: <http://www.ultimatetop10s.com/top-10-subliminal-messages-in-disney-animations>

Slika 9.6 Facebook- glavna stranica za prijavu

Izvor:<http://www.2dayfm.com.au/scoopla/movies/blog/2015/6/hidden-messages-in-disney-movies>

10. Složeni pristup edukaciji

U vrijeme adolescencije, adolescenti istražuju nove stvari, traže sebe i način na koji žele živjeti. U većini slučajeva krenu krivim putem. Vrlo bitnu ulogu imamo mi, zdravstveni djelatnici, čime moramo pokazati pravi put, što nam je i dužnost. Zašto ne bi poučili roditelje o suvremenom svijetu kako bi znali kako pristupiti svojem djetetu, kako razgovarati s njim. To nam je zapravo i cilj. Mnoga su istraživanja provedena te nam pokazuju koliko se brzo socijalni život mijenja, stoga moramo znati kako najbolje pristupati edukaciji adolescenata i djece kao i njihovih roditelja. Otvaranjem Savjetovališta otvorenih vrata za mlade i referentnog Centra za reproduktivno zdravlje u sklopu rada odjela Školske medicine, postoji mogućnost stručne pomoći i edukacije mladih o spolnom ponašanju. [3] Bitno je naglasiti pristup putem sustavne edukacije, individualnog savjetovališnog rada, intervencije i pomoći ako je to potrebno. Dobrom edukacijom i savjetovališnim radom smanjila bi se potreba intervencije. Takvim kompleksnim pristupom stvorio bi se dobar temelj za smanjivanje rizika seksualne aktivnosti mladih i dovelo do unapređivanja reproduktivnog zdravlja mladih. [2,3]

Hrvatska kao članica EU (Europska Unija), omogućila je mladima razmjenu iskustava s drugim članicama država Europe, putem obuke i razmjene mladih u programima Europskih projekata. Riječ je o razmjenama, susretu, edukaciji, dijeljenju dobre prakse mladih i težnja rješavanju problema današnjice. Također, Europska Unija podržava polje "Zdravlja" kao najvažnijeg aspekta i prioriteta za brigu stanovnika Europe pa tako i ostatka svijeta. Omogućuje se mladima koji su zainteresirani za temu zdravog života, putem financijske potpore EU, da naprave projekte u svojim državama i omoguće edukaciju na visokoj razini. Projekti prosječno traju 10 dana u kojima su obuhvaćene sve informacije na zadanu temu. Također, obuhvaćene su teme o seksualnosti i spolno prenosivim bolestima gdje se mladima i na taj način daju sigurne informacije od strane stručnjaka.

10.1. Savjeti za roditelje

Postupno učvršćivanje sustava seksualnih vrijednosti znači izrastanje iz ovog važnog aspekta adolescencije. Adolescent odabire između seksualnog odnosa kao načina izražavanja privrženosti, kao usputne zabave ili kao nečeg rezerviranog za ljubavni odnos. [3] Premda odrasli općenito potiču adolescente da postanu neovisni, u stvarnosti im šaljem dvostruku poruku. Od adolescenta se očekuje da u određenim situacijama reagiraju kao odrasli, ali isto se ne odnosi na njihovo seksualno ponašanje.

Mnogi se roditelji osjećaju ugroženi seksualnošću svog adolescenata i pokušavaju to regulirati ograničavanjem podataka o kontracepcijskim metodama ("bolje da se boje trudnoće"), ograničavanjem onoga što bi mogli vidjeti na filmu ili se jednostavno pretvaraju da seksualnost u adolescenciji ne postoji. Baš zbog svega navedenog nužno je poučavati djecu vrijednostima seksualnog ponašanja i pomagati im pri pravilnim odlukama u stupanju u iste. [2,3]

Razgovor o spolnosti ne bi trebao započeti u tinejdžerskoj dobi: ako do tada nije uspostavljena razina komunikacije na kojoj se može otvoreno razgovarati sa svojim djetetom o svim temama, u adolescenciji će to biti vrlo nelagodno. [3] Prva pitanja koja se mogu povezati sa spolnošću pojavljuju se već oko treće godine, a treba im odgovoriti na razvojno primjeren način.

Razgovor o spolnosti često je neugodan i roditeljima i adolescentima, no bit će lakši ako su roditelji spremni. Roditelji trebaju čitati o toj temi i pronaći odgovore na vlastita pitanja prije nego što porazgovaraju s djetetom. Adolescentu je potrebna pouzdana i iskrena osoba od koje može tražiti sve odgovore, a najbolje je da je to roditelj. Možda razgovor o seksu nije ugodan, ali je iznimno važan. Mnogi roditelji zbog nelagode takav razgovor izbjegavaju, što nije dobro. Dijete će na taj način nepouzdana informacije dobiti putem Interneta, prijatelja ili različitih ne stručnih časopisa i bez znanja i sigurnosti će razviti loš seksualni život.

Uz temeljne činjenice o seksualnosti, adolescent mora čuti i o obiteljskim vrijednostima, uvjerenjima te stavovima. Iako bi roditelji sigurno željeli da dijete usvoji njihov sustav vrijednosti, konačne odluke o svom seksualnom životu ipak donosi on sam. Razgovori će pomoći adolescentu da razvije vlastiti sustav vrijednosti koji će možda biti drugačiji od roditeljskog. [3]

Povećanjem znanja, promjenom stavova i rizičnog ponašanja adolescenata, učenjem vještina i razvijanjem samopoštovanja razvija se i odgovornost u seksualnom ponašanju.

Treba imati na umu da se u porukama kojima adolescente upozoravamo na rizike i potičemo na odgovorno ponašanje ne smije izgubiti iz vida i pozitivna strana seksualnosti koja se odnosi na uživanje. Edukacija koja se temelji na zastrašivanju nije djelotvorna i najčešće će rezultirati otporom.

11. Zaključak

Provedeni upitnik je potvrdio veći dio naših hipoteza te time vjerujemo da će se naši ciljevi ankete ostvariti i provesti. Smatra se da kroz osnovno i srednjoškolsko obrazovanje jest potrebno uvesti edukaciju o seksualnim aktivnostima, bolestima, kontracepciji i o zdravom životu te bi navedeno trebalo biti na prvom mjestu obrazovanja. Dokazali smo naše pretpostavke i sada možemo poraditi na edukaciji mladih u Varaždinskoj županiji i cijeloj Hrvatskoj. Ovaj ubrzani i stresni način života kojeg sa svake strane pritišću mediji, politika i loše društvo ne može pokazivati pozitivne strane. Pritisak društva i medija potiče djecu i mlade da se upuštaju u seksualne aktivnosti iako nisu dovoljno poučeni, zaštićeni i sigurni što rade. U vrijeme adolescencije osobe su spremne istraživati nove stvari, traže sebe i način na koji žele živjeti. U većini slučajeva krenu krivim putem. Zašto im mi kao zdravstveni djelatnici ne bi pokazali pravi put, što nam je i dužnost, zašto ne bi poučili roditelje o suvremenom svijetu kako bi znali kako priči svojem djetetu, kako razgovarati sa njim. To nam je zapravo i cilj.

Anketa je provedena, rezultati obrađeni i dokazano je da ovo doba nije isto kao nekada. Djeca sve ranije i sve više stupaju u spolne odnose, sa više različitih partnera. Čak se i postavlja pitanje što je utjecalo na tako brze promjene, možda gledanje previše neprimjerenih sadržaja, čitanje neprovjerenih informacija i dostupnost svega? Ono što potičemo i tražimo kao zdravstveni djelatnici jest zdravstveni odgoj u školama, što i sami učenici traže, bolje obrazovanje kada govorimo o seksualnom ponašanju i prije svega komunikaciju dijete i roditelj, jer roditelji očito neznaju što se događa s njihovim djetetom. Na tome treba poraditi, educirati mlade i suvremene roditelje da shvate važnost obitelji i zajedništva u odgoju djeteta. Dijete odgoj traži u društvu, prijateljima i vršnjacima, a ne u svojoj obitelji je na tome potrebno obratiti pozornost i poraditi.

U Varaždinu, _____

_____

12. Literatura

- [1] Buljan Flander G, Karlović A, Klapan A, Prvčić I, Rister M, Sarađen M. Seksualni razvoj djeteta. Zagreb: Hrabri telefon, 2004.
- [2] Vasta R, Haith MM, Miller SA. Dječja psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap, 1998. Silovsky JF, Bonner BL. Children with sexual behavior problems: Common misconceptions vs. Current findings (NCSBY Fact Sheet), University of Oklahoma, 2003.
- [3] Lacković-Grgin K. (2006.) Psihologija adolescencije. Jastrebarsko: Naklada Slap. 2006:79–102.
- [4] Internet-http://ss-hrvatskikraljzvonimir.krk.skole.hr/roditelji?news_hk=5271&news_id=476&mshow=793 dostupno 03.03.2016.
- [5] Rajhvajn Bulat L. Okolinske i osobne odrednice seksualnog ponašanja adolescentica. (Neobjavljena doktorska disertacija). Filozofski fakultet, Zagreb, 2011.
- [6] Jessor R. Risk behavior in adolescence: A psychosocial framework for understanding and action. In: D.E. Rogers i E. Ginzburg (ed.) Adolescents at Risk: Medical and Social Perspectives. Boulder: Westview Press, 1996.
- [7] Kuzman M, Pejnović-Franelić I, Pavić-Šimetin I. Ponašanje u vezi sa zdravljem djece školske dobi. Rezultati istraživanja 2001/2002. The Health Behaviour in School-aged Children. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2004:8,42.
- [8] Služba za školsku i sveučilišnu medicinu; savjetovalište za zaštitu zdravlja djece i mladih (dostupno 09.01.2016.)
- [9] Kuzman M, Katalinić D. Čimbenici rizika i ovisničko ponašanje u mladima. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2004.
- [10] Kunjecki Z. Saznanja mladih o kontracepciji. Rezultati istraživanja 2014., Sveučilište Sjever, Varaždin, 2014.
- [11] <http://www.roditelji.hr/zelim-bebu/razlozi-zasto-dolazi-neplodnosti/> dostupno 09.01.2016.

Popis slika

Slika 9.1 Isječak iz animiranog filma “The Lion King”, Izvor: Internet

<http://illuminatisymbols.info/disney-subliminal-messages/> 28.02.2016.....44

Slika 9.2 Reklamni sadržaj Mickey Mouse-a, Izvor: Internet

<http://www.2dayfm.com.au/scoopla/movies/blog/2015/6/hidden-messages-in-disney-movies/dostupno> 28.02.2016.....45

Slika 9.3 Isječak iz animiranog filma “The Lion King”, Izvor: Internet

<http://www.awesome-fun.com/10-secret-messages-easter-eggs-disney-movies/>
dostupno 28.02.2016.....46

Slika 9.4 Reklamni plakat za animirani film “Mala sirena”, Izvor: Internet

http://www.rotteneggs.com/site/stories/acbe72109c9d11e0967a5e1a62dffff/walt_disneypropaganda_and_subliminal_messaging/ dostupno 28.02.2016.....47

Slika 9.5 Isječak iz Disneyjeva animiranog filma, Izvor: Internet

<http://www.ultimatetop10s.com/top-10-subliminal-messages-in-disney-animations/> dostupno
28.02.2016.....47

Slika 9.6 Facebook- glavna stranica za prijavu, Izvor: Internet

<http://www.2dayfm.com.au/scoopla/movies/blog/2015/6/hidden-messages-in-disney-movies/dostupno> 28.02.2016.....48

Prilozi

Prilog 1

Molimo Vas da ispunite sljedeću anketu o SEKSUALNOM PONAŠANJU.

Anketa je anonimna.

ANKETA: Seksualno ponašanje

GODINA ROĐENJA ISPITANIKA: _____ godina

SPOL: muški ženski (zaokružiti)

RAZRED: _____

1. Sa koliko godina ste prvi puta stupili u spolni odnos?
  - a. nisam stupio/la u spolni odnos
  - b. manje od 14 godina
  - c. Od 14 do 16 godina
  - d. Od 16-18 godina
  - e. Više od 18 godina
2. Koristite li kod spolnog odnosa bilo koji oblik zaštite?
(kondomi, oralni kontraceptivi...)
  - a. DA
  - b. NE
3. Koliko ste puta do sada imali spolne odnose?
  - a. Niti jednom
  - b. 1-3 puta
  - c. 3-5 puta
  - d. Više od 5 puta
4. Koliko ste do sada promijenili spolnih partnera?
  - a. Niti jednom
  - b. 1-3 partnera
  - c. 3-5 partnera
  - d. Više od 5 partnera
5. Bojite li se spolno prenosivih bolesti? (AIDS, HEPATITIS...)
  - a. DA
  - b. NE
6. Gdje najviše podataka tražite o spolnim odnosima?
  - a. Internet
  - b. Prijatelji
  - c. Obitelj
  - d. Preko medija
7. Jeste li za uključivanje zdravstvenog odgoja u školama?
  - a. DA
  - b. NE
8. U slučaju trudnoće ili trudnoće vašeg partnera, podržavate li abortus?
  - a. DA
  - b. NE
9. Stupate li u spolni odnos isključivo sa partnerom ili nekom drugom osobom?
  - a. Isključivo partner
  - b. Neka druga osoba
10. Da li bi se testirali na spolno prenosive bolesti?
  - a. DA
  - b. NE

**IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, MARTIN TOURELJA (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom SPOLNO PONAŠANJE ADULESCENATA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Martin Tourelja
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, MARTIN TOURELJA (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom SPOLNO PONAŠANJE ADULESCENATA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Martin Tourelja
(vlastoručni potpis)